

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ,
EBEVEYNLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİNİN
PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLARININ İNCELENMESİ

Şebnem Berivan ÖZCAN

Yüksek Lisans Tezi

VAN - 2010

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ, EBEVEYNLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİNİN
PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLARININ İNCELENMESİ

Şebnem Berivan Özcan

2024

Van, 2024

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ, EBEVEYNLERİNİN VE
ÖĞRETMENLERİNİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLARININ İNCELENMESİ

EXAMINATION OF THE PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF PRE-SCHOOL
CHILDREN, THEIR PARENTS AND TEACHERS

Şebnem Berivan ÖZCAN

Doç. Dr. Ramazan SAK

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2024

ONAY SAYFASI

Şebnem Berivan ÖZCAN tarafından, Doç. Dr. Ramazan SAK danışmanlığında hazırlanan “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının, Ebeveynlerinin ve Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 05/01/2024 tarihinde Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun 15/12/2023 tarihli ve 2023/65-6 sayılı kararı ile Dr. Öğr. Üyesi Eşref NAS Başkanlığında, Doç Dr. İkbal Tuba ŞAHİN SAK ve Doç. Dr. Ramazan SAK Jüri Üyeliğinde oluşturulan Tez Savunma Jürisi huzurunda savunularak Jüri tarafından Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili hükümleri kapsamında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

UYGUNDUR

...../...../2024

Prof. Dr. Fuat TANHAN
Enstitü Müdürü

Öz

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi dönem çocuklarının, ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının çeşitli sosyodemografik değişkenlere göre incelenmesidir. Tarama yönteminin kullanıldığı bu nicel araştırmanın örneklemini, 5-6 yaş aralığındaki okul öncesi dönem çocukları ile bu çocukların ebeveynleri ve öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak çocuklar için “5-6 Yaş Çocukları İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği”; ebeveynler ve öğretmenler için ise “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi dönem çocuklarının, ebeveynlerinin ve okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Çocukların psikolojik iyi oluşu ile ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuş ancak, okul öncesi dönem çocukları ile öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ayrıca, çocukların psikolojik iyi oluşlarının çocuğun yaşı, okul öncesi eğitimi alma süresi, ailenin aylık geliri, annenin ve babanın eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ebeveynlerin psikolojik iyi oluşlarının medeni durum, anne eğitim durumu, annenin yaşı ve aylık gelire; okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının ise cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışılan yaş grubu, çalışılan okul türü ve sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar sözcükler: iyi oluş, psikolojik iyi oluş, okul öncesi dönem çocukları, okul öncesi öğretmenleri, ebeveynler.

Abstract

The aim of this study is to examine the psychological well-being of preschool children and the psychological well-being of their parents and teachers according to various sociodemographic variables. The sample of this survey research, one of the quantitative research types, consisted of preschool children aged 5-6 and their parents and teachers. As a data collection tool in this study, the Psychological Well-Being Scale for 5-6-Year-Old Children was used for children, and the Psychological Well-Being Scale was used for parents and teachers. As a result of the research, it was determined that the psychological well-being levels of preschool children, their parents and preschool teachers were high. Although there was a positive and significant relationship between the psychological well-being of preschool children and the psychological well-being of their parents, no relationship was found between the psychological well-being of children and their teachers'. Significant differences were determined in the psychological well-being of children based on the child's age, duration of preschool education, monthly income of the family, and educational status of the mother and father. Also, a significant difference was found in the psychological well-being of the parents based on their marital status, mother's education level, mother's age and monthly income. Lastly, significant differences were determined in the psychological well-being of preschool teachers according to their gender, age, education level, age group they worked with, type of school they worked in, and class size.

Keywords: well-being, psychological well-being, preschool children, preschool teachers, parents.

Teşekkür

“Hayattaki en büyük şanslardan biri küçükken iyi bir öğretmene rastlamaktır.” sözünün yalnızca çocukluk dönemi için değil hayatın herhangi bir zamanında iyi bir öğretmene, yol gösterene, eğitimciye rastlamanın ve bunun bilhassa lisans üstü eğitim gibi zorlu bir süreçte olmasının büyük şansını yaşatan, bilgisiyle yolumu aydınlatan, beni tekrar tekrar cesaretlendiren, büyük bir hoşgörü, sabır ve özveriyle tez yazım sürecimde desteğini her an hissettiğim kıymetli tez danışmanım Doç. Dr. Ramazan SAK’a tüm içtenliğimle şükranlarımı sunuyorum.

Yüksek lisans eğitimim boyunca kıymetli bilgilerinden ve deneyimlerinden yararlanma imkânı bulduğum ve tez savunma jürimde bulunarak tezimi geliştirmem için önemli katkılar sağlayan kıymetli hocam Doç. Dr. İkbâl Tuba ŞAHİN SAK’a, tez savunma jürimde bulunarak çalışmama önemli katkılar sağlayan, kıymetli görüşlerinden ve önerilerinden faydalandığım sayın Dr. Öğr. Üyesi Eşref NAS’a teşekkür ediyorum.

Yüksek lisans eğitimim süresince kendilerinden ders alarak değerli paylaşımlarından, deneyimlerinden ve bilgilerinden yararlandığım kıymetli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Necdet TAŞKIN, Doç. Dr. Sibel ATLI, Doç. Dr. Servet KARDEŞ’e teşekkür ediyorum.

Bu süreçte beni cesaretlendiren, desteklerini esirgemeyen, benimle yorulan ve çoğu zaman yorgunluğumu hafifleten süper kahraman/lara, dostlarıma, meslektaşlarıma teşekkür ediyorum.

Yaşam önceliklerinden biri eğitim olan, eğitim hayatım boyunca karşılaştığım tüm zorluklarda bana her daim inanan, her sözü merhamet her dokunuşu şefkat barından ve onlara sahip olduğum için kendimi hep çok şanslı hissettiğim kıymetli anneme ve kıymetli babama; her anımda nazımı çeken, varlığıyla hayatımı güzelleştiren sevgili kız kardeşlerime desteklerinden dolayı tüm kalbimle teşekkür ediyorum.

***“İyiden ve güzelden yana her şey için borçlu olduğum kıymetlilerime;
anneme ve babama...”***

İçindekiler

Öz.....	i
Abstract.....	ii
Teşekkür.....	iii
İçindekiler.....	v
Tablolar Dizini.....	vii
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini.....	ix
Bölüm 1 Giriş.....	1
Problem Durumu.....	3
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	5
Araştırma Problemi.....	8
Sayıtlılar.....	12
Sınırlılıklar.....	12
Tanımlar.....	12
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	14
İyi Oluş.....	14
Öznel İyi Oluş.....	15
Psikolojik İyi Oluş.....	16
Ryff'in Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş Modeli.....	18
Psikolojik İyi Oluşla İlgili Kuramlar.....	20
Çocuklarda Psikolojik İyi Oluşu Etkileyen Faktörler.....	23
Psikolojik İyi Oluş Konusunda Türkiye'de Yapılan Araştırmalar.....	24
Psikolojik İyi Oluş Konusunda Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	30
Bölüm 3 Yöntem.....	40
Araştırmanın Deseni.....	40
Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	40
Veri Toplama Süreci.....	44

Veri Toplama Araçları	45
Verilerin Analizi	46
Bölüm 4 Bulgular ve Yorum.....	48
Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşuna İlişkin Bulgular	48
Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşuna İlişkin Bulgular.....	53
Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşuna İlişkin Bulgular.....	58
Bölüm 5 Sonuç, Tartışma ve Öneriler	66
Sonuç.....	66
Tartışma.....	69
Öneriler	81
Kaynaklar	84
EK-A: Etik Komisyonu Onay Bildirimi	96
EK-B: Etik Beyanı.....	97
EK-C: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu.....	98

Tablolar Dizini

Tablo 1 Çalışmanın Katılımcılarına Ait Demografik Bilgiler	41
Tablo 2 Verinin Normalliğine İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	46
Tablo 3 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşları.....	48
Tablo 4 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Yaşlarına Göre T Testi Sonuçları	48
Tablo 5 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Cinsiyetlerine Göre T Testi Sonuçları	49
Tablo 6 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Okul Öncesi Eğitim Alma Sürelerine Göre T Testi Sonuçları	49
Tablo 7 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Kardeş Sayılarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	50
Tablo 8 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Anadillerine Göre T Testi Sonuçları	50
Tablo 9 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Ailelerinin Aylık Gelirlerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	51
Tablo 10 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	51
Tablo 11 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	52
Tablo 12 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları	53
Tablo 13 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Çocuğa Yakınlık Durumuna Göre T Testi Sonuçları.....	53
Tablo 14 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Medeni Durumlarına Göre T Testi Sonuçları	54
Tablo 15 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Anne Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	54
Tablo 16 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Baba Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	55
Tablo 17 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Annenin Yaşına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	55
Tablo 18 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Babanın Yaşına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	56

Tablo 19 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Aylık Gelirlerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	57
Tablo 20 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Evlilik Sürelerine Göre T Testi Sonuçları	57
Tablo 21 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşları	58
Tablo 22 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Cinsiyetlerine Göre T Testi Sonuçları	58
Tablo 23 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Yaşlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	59
Tablo 24 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Mesleki Kıdemlerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	59
Tablo 25 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Eğitim Durumlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	60
Tablo 26 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Çalışma Durumlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	61
Tablo 27 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Eğitim Verdikleri Yaş Grubuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	61
Tablo 28 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Çalıştıkları Kurum Türüne Göre T Testi Sonuçları	62
Tablo 29 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Çalıştıkları Sektöre Göre T Testi Sonuçları	62
Tablo 30 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Sınıflarındaki Çocuk Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	63
Tablo 31 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Çalıştıkları Statüye Göre T Testi Sonuçları	64
Tablo 32 Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşları İle Ebeveynleri ve Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	64

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

OECD: Organisation for Economic Co-Operation and Development

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

Bölüm 1

Giriş

Ruh sağlığı tanımı kuramların kendi ölçütleri, yaklaşımları ve kuramsal çerçeveleri kapsamında açıklandığından kuramdan kurama farklılık gösterebilmektedir. En genel anlamda ise Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ, 2022) yaptığı tanım ele alınabilir. DSÖ'ye (2022) göre ruh sağlığı, bireyin hem kendisiyle hem de çevresi ile uyum içinde olma halidir. Bireyin kendi potansiyelinin farkında olduğu, günlük stresle başa çıkma becerisine sahip olduğu, çalışma performansının verimli olduğu ve topluma fayda sağladığı ölçüde tam bir iyilik hali olarak tanımlanmaktadır. Sağlığın ve iyi oluşun bir unsuru olan ruh sağlığı en genel haliyle bu şekilde açıklansa da topluma veya kültüre göre tanımı değişiklik gösterebilmektedir (DSÖ 2022; Sargın, 2012; Yörükoğlu, 2008).

Yetişkinler için yapılan ruh sağlığı tanımı ile çocuklar için yapılan tanım benzerlik gösterse de farklıdır. Çocuklar yetişkinlere göre gelişimsel olarak daha hızlı değişmektedir. Bu nedenle de yaşamın en hızlı ve en önemli gelişim dönemi olan çocukluk dönemindeki davranışlar yetişkinlik döneminden farklı değerlendirilmektedir (Eser, 2023; Sargın, 2012). Çocukların ruh sağlığına yönelik yapılan çalışmalarda dikkat edilmesi gereken önemli hususlardan biri araştırmanın amacının çocuğun gelişim dönemine uygun şekilde olmasıdır. Çocuğun içinde bulunduğu gelişim döneminin ve gelişim görevlerinin göz önünde bulundurulması, her gelişim dönemine ait becerileri tanıyarak normal veya anormal durumların tespit edilmesi gerekmektedir. Bu sayede gelişim sürecinin sağlıklı ilerleyip ilerlemediği daha kolay tespit edilmekte ve erken müdahale adımları atılmaktadır. Örneğin; parmak emme davranışı bir yaşında normal kabul edilirken beş yaşında anormal bir davranış olarak görülmektedir (Sargın, 2012).

Yetişkinlikte ruh sağlığı sorunlarıyla psikolojik destek veya terapiye başvuran bireylerin çocukluk yaşantılarına bakıldığında örseleyici yaşantıların olduğu görülebilmektedir. Çocuğun yaşadığı sorunların tespit edilerek erken dönemde müdahale edilmesi yetişkinlikte ortaya çıkabilecek problemleri de azaltmaktadır (Sargın, 2012; Yörükoğlu, 2008). Vukasović ve Bratko (2015)

tarafından yapılan boylamsal bir araştırmada bir yaşındaki bebeklerin mizacına y6nelik ebeveynlerden alınan bilgiler ile aynı kişilerin 29 yaşına kadarki yaşam doyumunu incelenmiştir. Ulaşılan sonuçlar doğrultusunda bebeklikteki mizaç 6zellikleri yaşam doyumunu 6ng6r6lebilmiiştir. Ayrıca bebeklikteki olumlu duygulanım seviyesinin y6ksek olmasının yetişkinlikteki iyi oluş halinin yordayıcısı olduğu g6r6lmüşt6r. Erken ocukluk d6neminde yaşanan zorlu olayların bilindişina atılarak yetişkinlikte çeşitli sorunlar olarak ortaya çıktığı s6ylenebilir. Psikanalitik Kuram'a g6re bireyin yaşamında ilk altı yıl kritik 6neme sahiptir ve kişiliğin temel taşları erken çocukluk yıllarında şekillenmektedir. Gelişim zincirleme bir s6re olduğundan, bir gelişim d6neminde kazanılan 6zellikler diğer gelişim d6nemlerinde de 6st6ne yenisi eklenerek devam etmektedir (Aydın, 2010). 6st 6ste katlanarak ilerleyen her bir basamak ne kadar sağlam ve sağlıklı olursa çocukluk yaşantısının temelleri de o kadar sağlam atılmış olacaktır. Bu sebeple erken çocukluk d6neminde yaşanan herhangi bir sapma sonraki gelişim s6relerini de olumsuz etkileyebilmektedir (Sargın, 2008; Y6r6koğlu, 2008). Psikanaliz terapi yaklaşımında bireylerin çocukluk yaşantısının 6zerinde durulması ve erken çocukluk yaşantılarına dair 6z6mlmeler yapılmasının temel sebeplerinden biri, sorunun kaynağı olarak olumsuz çocukluk deneyimlerinin g6r6lmesidir (Freud, 1975). Yaşamın ilk yıllarında gelişim alanlarının her birinde ayrı ayrı sağlıklı olmak bireyin yaşamı boyunca iyi oluşunu olumlu anlamda etkilemektedir. Erken ocukluk deneyimlerinde kazanılan davranışlar, beceriler ve ilişki kurma biçimleri, bireyin t6m yaşamına etki edecek n6rolojik bağlantıları da etkilemektedir (Eser, 2023).

Pozitif psikolojinin 6nc6lerinden Martin Seligman, beş yaşındaki kızı Niki ile bahçeyi sularken kızının kendisine s6ylediklerini şu şekilde anlatmıştır:

“Baba, beşinci doğum g6n6mden 6ncesini hatırlıyor musun? 6 yaşımdan beş yaşıma kadar sızlanan biriydim. Her g6n sızlandım. Beş yaşına geldiğimde artık sızlanmamaya karar verdim. Bu şimdiye kadar yaptığım en zor şeydi. Ve eğer ben sızlanmayı bırakabilirsem, sen de huysuz olmayı bırakabilirsin” (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000, s.6).

Seligman kızıyla arasında geçen bu konuşmanın ocuk gelişimi, ocuk yetiştirme ve mesleki deneyimlerine y6nelik bir farkındalık oluşturduğunu

belirtmektedir. Çocuk yetiştirmede gelişim süreci doğrultusunda zamanla çocukta bazı değişimlerin olması doğal akışın bir sonucudur. Örneğin; Niki'nin beş yaşına geldiğinde sızlanmayı kendiliğinden bırakması gibi. Bu sebeple Seligman, ebeveyn olarak çocukların olumsuz davranışlarını düzeltmeye çalışmak ve sürekli buna zaman ayırmak yerine çocukların güçlü yönlerine odaklanmak, sahip oldukları olumlu özellikleri geliştirmek ve potansiyellerini en iyi şekilde kullanmalarını sağlamak için destek olunması gerektiğinin önemini fark ettiğini belirtmiştir. Psikolojik sorunları önleme amaçlı çalışmalar, bireyin cesaret, iyimserlik, inanç, umut, kişilerarası ilişkiler becerisi ve azim gibi özelliklere sahip olmasının ruhsal hastalıklara karşı tampon görevi gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu sebeple bireyde bu özelliklerin geliştirilmesini sağlayan psikolojik çalışmalara ağırlık verilmesi gerekmektedir (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000).

Tıpkı Seligman'ın çocuk yetiştirme ile ilgili tutumu gibi uzun zamandır eğitim ortamlarında da çocukların olumsuz davranışlarına odaklanılmış ve istenmeyen davranışlar azaltılmaya çalışılarak, daha çok problem odaklı yöntemlere ağırlık verilmiştir. Bu geleneksel yaklaşımlar okullarda çocukların birçok davranış sorununu çözmeye yardımcı olsa da çocukların psikolojik iyi oluşlarını artırmadığı, süreç içerisinde depresyon ve kaygı gibi bazı psikolojik problemlerin devam ettiği görülmüştür. Okullarda pozitif eğitim anlayışına yer verilmesinin çocukların daha mutlu ve iyi hissetmesini sağlamada önemli olduğu düşünülmektedir. Seligman ve diğerlerine göre (2009) geleneksel eğitim anlayışında öncelikli görülen "akademik başarı" ile pozitif eğitim anlayışında öncelikli görülen "mutlu öğrenme ortamı" oluşturmayı hedefleyen bir eğitim ortamı gerekmektedir. Giderek artış gösteren depresyon, mutsuzluk, kaygı gibi psikolojik problemlerin önlenmesi için okul ortamında yaşam doyumu ve mutluluk gibi temel pozitif duyguları geliştiren bir anlayış hâkim olmalıdır. O durumda çocuklar, yaşam doyumuna paralel olarak yaratıcı ve verimli bir gelişim gösterecektir (Güngör, 2017).

Problem Durumu

Çocukların sağlık, eğitim, beslenme, korunma gibi temel haklarının yanında yaşam kalitelerini artıracak şekilde iyi oluş hakları da vardır.

Araştırmalar çocukların iyi olma halinin kendilerini tanımaları, davranış biçimleri ve ilerde kendileriyle ilgili yapmak istedikleri üzerinde çok etkili olduğunu göstermiştir (OECD, 2021).

Ancak çocukların iyi oluşunu incelemenin birtakım zorlukları vardır. Çocukların iyi oluşu üzerine çeşitli disiplinler kendi bağlamında değerlendirip farklı yöntemler ve yaklaşımlar geliştirmektedir. Çocuğun psikolojik iyi olma hali kavramı üzerine yapılan çalışmalarda belirgin bir tanıma ulaşılmakta güçlük çekilmektedir. Çocukların iyi oluşunu belirlemek için yalnızca çocukla ilgili değişkenleri değil aynı zamanda çevresiyle ilişkili faktörleri de incelemek gerekmektedir. Çocuk, gelişim süreci içerisinde giderek çevresiyle daha yakın ve sık bir ilişki geliştirmektedir. Çocuğun duyguları, düşünceleri, kişilerarası ilişkileri, davranışları, eğitim düzeyi çevresiyle birlikte şekillendikçe ruh sağlığı da benzer etkileşimden geçmektedir. Çocuğun iyi oluşunu bir bütün olarak ele almak bu sebeple önemlidir. Erken çocukluk döneminde çocuğun etkileşimde olduğu kişiler ve yaşam şartları onun iyi olma hali üzerinde belirleyicidir. Erken çocukluk döneminde iyi oluşu incelerken yalnızca çocuk ve aile bağlamında kalmayıp aynı zamanda çocuğun okul hayatı da bu kapsama dahil edilmelidir (OECD, 2021).

Erken çocukluk döneminde sağlıklı bir gelişim göstermesi için çocuğun ilk olarak ebeveyni tarafından desteklenmesi önem arz etmektedir. Ayrıca bu süreçte ebeveynin de sağlıklı ve çocuk yetiştirme bilincine sahip olması elzemdir (Sargın, 2012). Bu sebeple psikolojik iyi oluşa yönelik programlarda yalnızca çocuğun psikolojik iyi oluşunun desteklenmesi yeterli olmamaktadır. Çocuğu sürekli etkileşimde olduğu ebeveyni ve öğretmeni gibi tüm çevresiyle bir bütün olarak destekleyip geliştirmek daha etkili sonuçlara ulaşılmasını sağlayacaktır. Bu nedenle bu araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının yanı sıra ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının incelenerek çocuk, ebeveyn ve öğretmen psikolojik oluşları arasındaki ilişkilerin belirlenmesi çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Psikolojik iyi oluş; bireyin olumlu kişilerarası ilişkiler kurması, kendiyile barışık olup öz-kabulü gerçekleştirilmesi, özerk düşünmesi ve hareket etmesi, çevresel hâkimiyetinin olması, yaşamına ilişkin bir amaca ve anlama sahip olması, hayatı kişisel gelişim süreci olarak görmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Ryff ve Keyes, 1995). Pozitif psikolojinin gelişimiyle birlikte daha çok önem kazanan psikolojik iyi oluş halinin bireyin yaşamının ilk yıllarından itibaren ele alınıp geliştirilmesi gerekmektedir.

Okul öncesi dönem, çocukların düşünce becerilerinin ve pozitif düşünce deneyimlerinin geliştirilmesi adına önemli bir dönemdir. Çocuklar bu dönemde öğrenme ve gelişim olarak aktif ve hızlı bir süreçtedir. Çocuk beyni bu dönemde yaşantılar ile dış faktörlerin ve uyaranların etkisiyle şekillenebilmektedir. Beynin şekillendiği bu dönemde çocuğun yaşantıları yaşamının sonraki dönemleri için temel oluşturabilmektedir (Gür, 2021). Çocuğun, erken yaşam döneminde çevresel uyaranlara ve faktörlere bu denli açık olması ve çevresel uyaranların beyindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda sağlıklı ve olumlu bir çevreye sahip olması önem arz etmektedir. Bu yaş dönemindeki çocukların en çok etkileşimde olduğu kişiler büyük çoğunlukla ebeveynler ve öğretmenlerdir. Günlük yaşam içerisinde çocuğun etkileşimin en yoğun olduğu bu iki grubun çocuğun ruhsal durumu ve psikolojik iyi oluşu üzerinde ne düzeyde etkili olduğu ve hangisinin daha yordayıcı olduğunu belirlemek önemlidir. Çocuğun psikolojik iyi oluşunu incelerken ebeveyninin, öğretmenin veya diğer çevresel faktörlerin etkisini araştırmak ve böylece çocuğun davranışlarındaki risk faktörlerini belirlemek gerekmektedir (Eser, 2023). Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşunun çocuğun yalnızca iyi oluşunu değil aynı zamanda öğrenme ortamındaki süreci de etkilediği görülmektedir fakat okul öncesi öğretmenlerinin iyi oluşuna yönelik yordayıcıları belirleme amaçlı az sayıda çalışmaya ulaşılmıştır (Atan, 2020). Son yıllarda bazı OECD ülkeleri (İrlanda, Yeni Zelanda, Finlandiya) çocukların iyi olma halini geliştirecek politikalar geliştirerek hükümet temelli adımlar atmaktadırlar. İrlanda'da "Better Outcomes, Brighter Futures"; Yeni Zelanda'da "Child and Youth Wellbeing Strategy" ve Finlandiya'da "National Child Strategy" programları buna örnek olarak

gösterilebilir. Çocuğun iyi olma hali hem mevcut ruh sağlığını koruyup güçlendirecek hem de geleceğin sağlıklı yetişkinleri ve sağlıklı toplumunun temelini oluşturacaktır. Bu düşünceden hareketle geliştirilen programlar ile çocukların hayata en iyi şekilde başlamalarını ve yaşam kalitelerini artırmayı hedeflemektedirler. Ayrıca çocukların iyi oluşuna ilişkin çeşitli veriler toplanarak daha etkili ve kapsamlı politikalar geliştirilmesi amaçlanmaktadır (OECD, 2021). Çocukların iyi oluşuna yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde iyi oluş odaklı çok farklı çalışmaların olduğu, iyi oluşla ilişkilendiren konuların çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Örneğin; maddi iyi oluş, duygusal iyi oluş, hastalık ve iyi oluş, aile ve iyi oluş, yetiştirme ve iyi oluş gibi farklı farklı başlıklara odaklanmak mümkündür. Tüm bu çalışmalar iyi oluş konusunun çocukların yaşamının neredeyse tüm alanlarında önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir (Ben-Arieh vd., 2014).

Psikolojik iyi oluşa yönelik yapılan okul öncesi dönemle ilişkili çalışmalar incelendiğinde, okul öncesi dönem çocuklarının, ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşu üzerinde çeşitli değişkenlerin etkisinin araştırıldığı görülmüştür. Sönmez ve Ceylan (2016), sınıf etkinliklerinde iyi oluş göstergeleri; Erata ve Özbey (2020), okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik dayanıklılık ile sosyal duygusal iyi oluşlarının çeşitli sosyodemografik özelliklere göre incelenmesi; Street (2000) ve Fane ve diğerleri (2020), okul öncesi dönem çocuklarının iyi oluşa yönelik değerlendirmelerinin incelenmesi; Fernade Ruiz (2021), Covid-19 salgını esnasındaki kısıtlamaların çocukların iyi oluş hali üzerindeki etkisinin incelenmesi; Karaş (2021), okul öncesi dönemdeki çocukların duygu regülasyon becerileri üzerinde çocuğun mizaç özellikleri, anne veya babalarının duygusal zekası ile psikolojik iyi oluşlarının etkisinin incelenmesi; Taştüner (2021), Covid-19 sürecinde çocukların sosyal-duygusal sağlamlık ve psikolojik iyi oluş düzeyleri ile anksiyete seviyeleri arasındaki ilişki çalışmaları okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşuna yönelik yapılan araştırmalara örnek olarak gösterilebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşuna yönelik yapılan çalışmalara örnek olarak Royer ve Moreau'nun (2016) erken çocukluk eğitimcilerinin iş yerinde bağımsız olma ve psikolojik iyi oluşları ile mesleki

değişkenlerinin incelenmesi; Bozgün ve Pekdoğan'ın (2017) okul öncesi öğretmen adaylarının örseleyici yaşantıları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki; Jeon ve diğerlerinin (2018) okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş halinin yordayıcısı olarak mesleki koşullar ile depresyon ve stres algılarının ilişkisi; Grant ve diğerlerinin (2019) erken çocukluk eğitimcilerinin çalışma şartları, iyi oluş hali ve motivasyonları ile mesleki bağlılıklarının incelenmesi; Kasapoğlu ve Didin'in (2019) okul öncesi öğretmen adaylarının psikolojik iyi oluş yordayıcısı olarak yaşam becerileri; Narea ve diğerlerinin (2021) okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşu ile etkileşim kalitesi ve çocuğun psikolojik iyi oluş ilişkisi; Randall ve diğerlerinin (2021) Covid-19 esnasında okul öncesi öğretmenlerinin yaşam memnuniyetleriyle fiziksel ve psikolojik iyi oluş ilişkisi araştırmalarına yer verilebilir.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerine yönelik yapılan çalışmalarda Ebrahimi ve diğerleri (2016), ebeveynlik programlarının okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşuna etkisinin incelenmesi; Aksel (2018), okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin psikolojik iyi oluşları ile öğrenilmiş güçlülük, sosyal destek algıları ve öznel iyi oluşları arasındaki ilişki; Kındıroğlu ve Yaşar Ekici (2019), okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin psikolojik iyi oluşları ile psikolojik sağlamlıkları; Akpakır (2020), erken çocukluk döneminde benlik görüşü ile bağlanma tiplerinin erken çocukluk döneminde çocuğu olan annelerin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki; Atan (2020), 5 ila 6 yaşındaki çocukların psikolojik iyi oluşu ile ebeveyn ve öğretmenlerinin ego durumları, kişilik türleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişki; Açar ve diğerleri (2021), erken çocukluk döneminde çocuğu olan annelerin beslenmeye yönelik yaklaşımları ile annenin psikolojik iyi oluşun çeşitli değişkenlere göre incelenmesi; Çelik (2021), 5 ila 6 yaş grubundaki çocukların okul ortamına uyumu ile öğrenme davranışları ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki; Köseoğlu (2022), okul öncesi dönemdeki çocukların mizaç özellikleri ile ebeveynin psikolojik iyi oluş ve psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişki; Uçar Çabuk (2023), Türkiye'de 6 şubat depreminden sonra okul öncesi dönemde çocuğu olan annelerin deprem kaygısı ile iyi oluşları arasında ilişki üzerinde durmuşlardır. Birçok değişken bağlamında okul öncesi dönem çocuğunun, ebeveynin veya okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş hali incelenmesine karşın, okul

öncesi dönem çocuğunun, ebeveynin ve öğretmenin birlikte ele alınarak çeşitli sosyo-demografik özelliklere göre psikolojik iyi oluşlarının incelenmesine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Yapılan bu araştırma ile hem Türkiye'deki okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları ile ebeveyn ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin belirlenmesi hem de çeşitli değişkenlere göre bu katılımcıların psikolojik iyi oluşlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bunun da alandaki eksiklikleri gidereceği, yapılacak yeni araştırmalara katkı sağlayacağı ve dünya genelindeki psikolojik iyi olma araştırmalarına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı 5-6 yaş dönemindeki çocukların psikolojik iyi oluşları ile ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda gerek okul öncesi dönem çocuklarının, ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkilerin belirlenmesine gerekse psikolojik iyi oluşlarının çeşitli sosyo-demografik değişkenler bağlamında incelenmesine çalışılmıştır. Böylece 5-6 yaş dönemindeki çocukların, ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları belirlenerek çocuk ruh sağlığına etki eden çevresel faktörlerden ebeveyn ve öğretmenin ne düzeyde etkili olduğunun saptanması da hedeflenmiştir.

Araştırma Problemi

Çocuk ruh sağlığı alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde çocukların psikolojik iyi oluşlarına yönelik araştırmaların son yıllarda artış gösterdiği görülmekle birlikte (Atan, 2020; Çalık, 2022; Çelik, 2021; Fane vd., 2020; Fernandez Ruiz, 2021; Kheraa vd., 2023; Kiyayi vd., 2021; Loudghiri vd., 2021; Nyssönen, 2022; Randall vd., 2021; Silva vd., 2023; Street, 2020; Taştüner, 2021; Uçar Çabuk, 2023) ruh sağlığına ilişkin yapılan çalışmalarda genellikle problem davranışlar, kişilik ve davranış bozuklukları, kaygı, depresyon, fobi gibi olumsuz ruhsal durumların sebepleri ve bunlara müdahale yöntemleri gibi konulara ağırlık verildiği görülmüştür. Çocuğun yaşadığı sorunun kaynağının ve sorunu tetikleyen faktörlerin neler olduğu ve bunlara müdahalenin nasıl olacağı üzerine yoğunlaşmıştır. Yıllar boyunca çeşitli kuramlar ve yaklaşımlar ile insan

psikolojisinin ve doğasının olumsuz yanına ilişkin müdahale yöntemleri geliştirilmiştir. Genellikle insan doğasının sorun ve problem yaratan kısımlara yoğunlaşılmasının bir sonucu olarak da insanın güçlü ve iyi yönleri göz ardı edilmiştir. Psikoloji biliminin 21. yüzyıldaki kuramları ise çocuk ve yetişkin ruh sağlığında sorun ve soruna müdahalenin dışında bireyin sağlıklı, iyi ve güçlü yanlarını ortaya çıkaracak pozitif bir bakış açısına sahiptir (Fredrickson, 2001; Peterson ve Seligman, 2004; Seligman, 2012; Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). İlk kez Maslow (1954) tarafından kullanılan “Pozitif Psikoloji” kavramı mutluluk, huzur, minnettarlık, affetme, yaşam doyumu ve merhamet gibi olumlu duygulara yoğunlaşılmasını içermektedir. Pozitif yaklaşımlara dayanan kuramların araştırma alanları ise mutluluk, yaşam doyumu, memnuniyet, merhamet, motivasyon ve iyi olma gibi kavramlar çerçevesinde olmaktadır. Pozitif psikoloji yaklaşımlarına ait olan psikolojik iyi oluş halinin, çocukluktan başlayarak bireyin yaşamı boyunca korunması önemlidir. Bu amaçla çocuğun ruh sağlığına olumlu etkileri bulunan faktörlerin neler olduğu ve çocuğun iyi olma halinin yordayıcılarının araştırılmasının, çocuk ruh sağlığı alanına önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Giderek artış gösteren pozitif yaklaşım temelli ruh sağlığı çalışmaları incelendiğinde, çocuk ruh sağlığına ilişkin pozitif temelli yaklaşımların son yıllarda artış gösterdiği görülmektedir (Demir ve Türk, 2020; Güngör, 2017; Gürsu ve Ay, 2019).

Pozitif psikoloji ile birlikte bireyin iyi, olumlu ve güçlü yanlarına odaklanmaya başlanmıştır. Bireyin problemlili, sorunlu veya zayıf yönlerine yoğunlaşmanın çözüm odaklı olmadığı ve daha çok sorunun kaynağına yönelik olduğunu öne süren pozitif yaklaşımçılar, pozitif psikoloji ile birlikte sorunun kaynağından çok bireyin güçlü yönlerine yönelerek psikolojik sağlamlığı artırmayı amaçlamaktadırlar. Birey kendi güçlü yönlerinin farkında olursa, psikolojik sağlamlığını koruyabilecektir (Demir ve Türk, 2020). Pozitif psikolojinin önemli çalışma konularından biri de psikolojik iyi oluştur.

Erken çocukluk döneminde çocuğun sahip olduğu birçok özelliği üzerinde yakın çevresinin oldukça etkili olduğu bilinmektedir. 5-6 yaş dönemindeki çocukların okula başlamalarıyla birlikte yakın çevre olan ailenin yanı sıra öğretmen faktörü de devreye girmektedir. Bu yaş grubu çocuklarının psikolojik

iyi oluşlarının ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarıyla ilişkili olabileceği varsayımından hareketle bu çalışmada 5-6 yaş dönemindeki çocukların psikolojik iyi oluşları ile ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, bu çalışmanın temel problem cümlesi şu şekilde ifade edilebilir: Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları ile ebeveynleri ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Alt problemler. Araştırmanın temel problemi kapsamında aşağıda yer alan alt problemlere yanıt aranmaktadır;

- Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları ne düzeydedir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları okul öncesi eğitim alma sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları kardeş sayılarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları anadillerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları ailelerinin aylık gelirlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları annelerinin eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları babalarının eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları ne düzeydedir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları çocuğa yakınlık durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

- Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları annenin yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları babanın yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları aylık gelirlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları ne düzeydedir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları eğitim verdikleri yaş grubuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları çalıştıkları kurum türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları çalıştıkları sektöre göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları sınıflarındaki çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

- Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları çalıştıkları statüye göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları ile ebeveynleri ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Sayıtlılar

1. Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına ilişkin doldurdıkları ölçekte objektif oldukları ve doğru cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.
2. Araştırmaya katılan ebeveyn ve öğretmenlerinin kendilerine ilişkin doldurdıkları ölçekte içtenlikle yanıt verdikleri varsayılmaktadır.
3. Araştırmada kullanılan ölçeklerin araştırmanın amacına ilişkin boyutları temsil ettiği varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma sonuçları bu araştırma için kullanılan 5/6 Yaş Çocukları İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin ölçtüğü özellikler ve sonuçlara ilişkin yapılan analizler ile sınırlıdır.
2. Araştırma Van ilinin merkez ilçeleri olan Edremit, İpekyolu, Tuşba ilçelerinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarındaki 5-6 yaş çocukları, ebeveynleri ve öğretmenleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Eudemonia: İnsan hayatının tüm alanlarının iyi ve doğru şekillendirerek yaşanmaya değer bir hayatın olmasıdır (Cevizci, 2013).

Mutluluk / İyi Oluş: Bireyin yaşamına ilişkin olumlu hissetmesidir (Diener ve Biswas Diener, 2008).

Öznel İyi Oluş: Kişinin kendi yaşamına ilişkin bilişsel değerlendirmelerini de kapsayan olumlu duygulanımın olumsuz duygulanıma göre daha yüksek olma ve yaşamdan doyum alma durumudur (Diener, 1994).

Psikolojik İyi Oluş: Psikolojik iyi oluş, bireyin yaşamında karşılaştığı zorluklarla baş edebilme ve yaşadığı sıkıntıları sağlıklı değerlendirebilme becerisidir (Deci ve Ryan, 2008).

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

İyi Oluş

İnsanın iyi olma hali sosyal ve beşerî bilimlerin üzerinde durduğu ve çeşitli modeller, tanımlamalar, yaklaşımlar geliştirdiği bir konudur. İyi olmaya yönelik araştırmalar İkinci Dünya Savaşı sonrasında artış göstermektedir (Özen, 2010). Mihaly Csikszentmihalyi, savaş sonrasında Avrupa’da yaşanan psikolojik yıkımların etkisiyle pozitif psikolojinin gerekli olduğunu fark etmiştir. Başarılı, kendine güvenen, güçlü diye tanımladığı insanların savaş sonrası sosyal desteklerini kaybetmesiyle birlikte psikolojik olarak çöküş yaşamaları Csikszentmihalyi’nin dikkatini çekmiştir. Savaşa rağmen güçlü ve morali yüksek olan birkaç kişinin ise bunları hangi kaynaktan güç alarak yaptıkları Csikszentmihalyi için merak konusu olmuş ve pozitif psikoloji çalışmalarına bu sayede başlamıştır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Modern psikoloji ekollerine örnek olan hümanistik yaklaşımların gelişmesiyle birlikte (Maslow, 1954) insan doğasının olumlu yönlerine yönelik ilgi daha çok ivme kazanmıştır.

İnsanın olumsuz yaşantıları, travmaları, örseleyici anıları psikoloji bilim dalının uzun yıllar boyunca yoğunlaştığı konular olmasına karşın modern psikoloji ekolleri insan doğasının iyi, güçlü ve geliştirilebilir yönlerine odaklanmıştır. “İnsan nasıl mutlu hisseder? Mutlu bir yaşam nasıl olur?” gibi sorular bu ekollere öncü olmuştur. Bu sebeple insanın iyi olma halini daha çok araştırmaya ve anlamaya çalışmışlardır. İyi olma kavramını tanımlamak için mutluluk, yaşam doyumu, haz, olumlu-olumsuz duygulanım gibi insan doğasının olumlu işlevselliğini yansıtan ve birbiriyle yakın anlamlı kavramlarla birlikte açıklanmaya çalışılsa da iyi olma halinin tam karşılığı olarak görülmemiştir (Özen, 2010). İnsanın iyi olma hali üzerine yapılan araştırmalar İkinci dünya Savaşı’ndan sonra artmış olsa da Antik Yunan Çağı’nda dahi tartışılan bir kavram olması, insanoğlunun yüzyıllardır bu konu üzerinde durduğunu göstermektedir. Antik Yunan Felsefesi’nde Aristo’nun “eudomania” kavramı iyi oluş kavramına benzerlik göstermektedir. İyi oluş üzerine yapılan çalışmalarda da “eudomania” temelli açıklamaların olduğu görülmektedir (Odabaş, 2019). Son yıllarda yapılan araştırmalar eudomania kavramını iyi oluş ile

ilişkilendirmektedir (Atan, 2020). İyi olma hali en genel tanımıyla bireyin yaşamına ilişkin olumlu duygulara sahip olması ve mutlu hissetmesidir (Diener ve Biswas Diener, 2008).

Öznel İyi Oluş

Pozitif psikoloji ekolüne katkıda bulunan bir kavram olan öznel iyi oluş (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000), bireyin mutlu ve iyi hissetme durumuyla ilişkili bir kavram olduğundan iyi oluş, yaşam doyumu, mutluluk, yaşam kalitesi, psikolojik iyi oluş, olumlu-olumsuz duygulanım diye birçok farklı kavram ile birlikte kullanılmıştır. Birbiriyle yakından ilişkili olan bu kavramların tamamı insan doğasının olumlu işlevselliğine yöneliktir (Özen, 2010). Diener (1994) öznel iyi oluşu, olumlu duygulanımın olumsuz duygulanıma göre daha yüksek olduğu ve bireyin kendi yaşamına ilişkin bilişsel değerlendirmelerini kapsayan bir iyi oluş hali şeklinde tanımlamaktadır. Hem bilişsel hem de duygusal değerlendirmeleri kapsayan öznel iyi oluş halinde birey iki farklı bileşene sahiptir. Bireyin yaşam doyumuna yönelik değerlendirmesi bilişsel, olumlu-olumsuz duygulanımına yönelik değerlendirmesi ise duygusal bileşendir. Olumlu duygulanım veya pozitif duygular bireyin mutlu, huzurlu, keyifli, yeterli, heyecanlı hissetmesidir. Olumsuz duygulanım veya negatif duygular ise stresli, doyumsuz, kaygılı, depresif, suçlu hissetmesidir (Aksel, 2018).

Öznel iyi oluş hali bireyin psikolojik olarak sağlıklı olması anlamıyla eşdeğer değildir. Birey ruh sağlığı sorunları yaşamasına rağmen öznel olarak iyi olma hali içinde olabilir. Örneğin; bipolar bozukluk yaşayan bir birey mani dönemindeyken çok mutlu, çok olumlu hissetmektedir. Bireyin bu şekilde öznel olarak iyi hissetmesi ve olumlu duygulanımın yüksek olması ruh sağlığının iyi olduğunu göstermemektedir (Diener vd.,1997).

Öznel iyi oluş bireyin kendi yaşamına yönelik öznel değerlendirmelerini kapsamaktadır. Genel mutlu olma halini, yaşamından tatmin olma veya sahip olduğu yaşantılara ilişkin doyum düzeyi öznel iyi oluş göstergelerindedir. Evlilik, iş, eğitim hayatı, ikili ilişkileri, olaylar karşısındaki tepkileri, yaşamından keyif alma ve tatmin olma duygusu öznel iyi oluşunu doğrudan etkilemektedir. Bireyin öznel iyi oluşa sahip olması olumsuz duygulanımlarının hiç olmaması

anlamına gelmemektedir. Olumsuz duygulanımların olumlu olanlara göre çok daha az olmasıyla açıklanabilmektedir (Aksel, 2018).

Psikolojik İyi Oluş

Öznel iyi olma bireyin mutluluğu ve yaşamdan aldığı doyum olarak tanımlanmaktadır. Psikolojik iyi oluş ise öznel iyi oluşun mutluluk ve yaşam doyumunu gibi değerlendirmelerinden farklılık göstermektedir. Bireyin öznel iyi oluşu psikolojik iyi oluş için yordayıcı veya gösterge olmayabilir. Bunun sebebi olarak ruhsal problemi olan bireyin yaşamından doyum aldığı halde psikolojik olarak sağlıklı olmayacağı durumudur. Yukarıda öznel iyi oluş başlığı altında verilen örnekte olduğu gibi bipolar bozukluğa sahip birinin öznel iyi oluşunu olumlu değerlendirmesi o kişinin psikolojik iyi oluşunun olduğu anlamına gelmeyebilir (Özen, 2010).

Psikolojik iyi oluşa farklı perspektiflerden yaklaşan kuramcılar öznel iyi oluştan ayıran tanımlamaları yaparak psikolojik iyi oluş ile öznel iyi oluşu iki farklı boyutta ele almıştır. Bireyin iyi olma halini hedonik yaklaşım mutluluk ve yaşam doyumunu perspektifinden değerlendirirken eudaimonik yaklaşım ise yaşamdan doyum, özerklik ve hayat amacının olması şeklinde değerlendirmektedir. Böylece öznel iyi oluş hedonik çerçevede açıklanırken, psikolojik iyi oluş ise eudaimonik çerçevede açıklanmaktadır (Ben-Arieh vd., 2014).

Psikolojik iyi oluş, ilk kez Bradburn (1969) tarafından kavramsal olarak kullanılmıştır. Bradburn (1969), psikolojik iyi oluşu olumlu duygulanımın olumsuz duygulanımdan daha çok olması şeklinde açıklamaktadır (Akdoğan ve Polatçı, 2013). Bradburn'a (1969) göre iki duygulanım arasındaki ilişki birbirini etkilemede bağımsızdır. Olumlu duygulanımın yüksek olması olumsuz duygulanımı düşüreceği anlamını taşımamaktadır (Atan, 2020).

Psikolojik iyi oluş en genel haliyle bireyin yaşamından doyum alması, diğer kişilerle olumlu ilişkiler kurması, kendine ilişkin olumlu bir tutuma sahip olması, kendini yetersizlikleri veya sınırlılıklarıyla birlikte kabul edebilmesi, kendi istekleri, değerleri veya ihtiyaçları doğrultusunda çevresini düzenleyebilmesi,

çevresinden bağımsız bir şekilde hareket edebilme becerisi, kendi potansiyelini geliştirme çabası içinde olması durumudur (Keyes vd., 2002).

Psikolojik iyi oluş bir bütün olarak ele alınmaktadır. Fakat psikolojik iyi oluş halinin bileşenleri çeşitlilik gösterdiğinden çeşitli alt boyutlara ayrılarak değerlendirilmektedir. Psikolojik iyi oluşun alt boyutlarında genel olarak kabul edilen sınıflama Ryff (1989) tarafından yapılmıştır. Ryff (1989) kuramında psikolojik iyi oluşun altı alt boyutunu (kendini kabul, olumlu kişiler arası ilişkiler, özerklik, çevresel hakimiyet, yaşam doyumu ve kişisel gelişim) ele almıştır. Psikolojik iyi oluş ile ilgili yapılan farklı çalışmaları (Akçakın, 1985; Erikson, 1959; Mayr ve Ulich, 1999; 2006; 2009; Moore, 2013; Ryan ve Deci, 2000; Vygotsky, 1978) tümevarım yöntemiyle derleyerek bir psikolojik iyi oluş modeli geliştiren Atan (2020) *fiziksel sağlık, düşük içselleştirme, düşük dışsallaştırma, öz düzenleme, sosyal yetkinlik-girişkenlik, bilişsel yetkinlik, değer davranışları, özerklik, girişkenlik, psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu* şeklinde 11 alt boyut belirlemiştir.

Fiziksel sağlık: Bireyin sağlıklı motor işlevleri, güçlü bağışıklık sistemi, düşük kan basıncı, düşük stres düzeyi, olumlu duygulanım, sağlıklı beslenme ve bedensel hareketliliğe sahip olmasıdır. En genel tanımıyla fiziksel olarak işlevsellik göstermesidir (Atan, 2020).

Düşük içselleştirme: Kaygı, çekingenlik, içe kapanıklık, stres, psikosomatik gibi olumsuz içselleştirme davranışlarının az olması ve bu gibi negatif duyguların kontrol edilerek olumlu davranışlara dönüştürme durumudur (Atan, 2020).

Düşük dışsallaştırma: Karşıt gelme, agresyon, öfke, dürtüsellik gibi olumsuz dışsallaştırma davranışlarının az olması veya bu gibi negatif duyguların kontrol edilerek olumlu davranışlara dönüştürme durumudur (Atan, 2020).

Öz düzenleme: Bir davranışı başlatma, sürdürme ve sonlandırma ile davranışın sıklığını ve yoğunluğunu düzenleme, arzularını erteleyebilme gibi kendine yönetme becerisine sahip olma durumudur (Atan, 2020).

Sosyal yetkinlik-girişkenlik: Bireyin ailesi veya çevresiyle olumlu ve nitelikli ilişki kurabilme, karşılaşılan çevresel sorunlara ilişkin çözüm geliştirme becerisine sahip olma durumudur (Atan, 2020).

Bilişsel yetkinlik: Akıl yürütme, sorun çözme, olaylar arası bağlantı kurabilme, neden-sonuç ilişkisi geliştirebilme, hatırlama ve anlama gibi bilişsel yeterliliğe sahip olmaktır (Atan, 2020).

Özerklik: Bireyin diğerlerinden bağımsız hareket etme, karar verme, bir davranışı başlatma-kontrol etme, duygularını yönetme becerisine sahip olmasıdır (Atan, 2020).

Girişkenlik: Çocuğun ilgi duyduğu ve merak ettiği bir konuda suçluluk hissetmeden atılımda bulunması, kendini ifade edebilme becerisine ve sorunlarla baş edebilme inancına sahip olmasıdır (Atan, 2020).

Değer davranışları: Paylaşma, yardım etme, başkalarıyla iş birliği yapabilme, görev ve sorumluluklarını yerine getirme gibi değer içeren davranışlara sahip olmasıdır (Atan, 2020).

Psikolojik dayanıklılık: Bireyin karşılaştığı zorlayıcı yaşam olayları ile baş edebilme ve psikolojik iyi oluşu sürdürebilme becerisidir (Atan, 2020).

Yaşam doyumu: Bireyin kendi yaşamına ilişkin olumlu duygulanıma sahip olma halidir (Atan, 2020).

Ryff'in Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş Modeli

Ryff (1989), psikolojik iyi oluş üzerine araştırmalar yapmış ve konuya ilişkin bir model geliştirmiştir. Ryff (1989), modelini oluştururken olumlu psikolojik işlevsellik üzerine çalışan diğer kuramcılarının da birbirine yakın ve benzer boyutlar üzerinde durduğunu belirtmiştir. Diğer kuramlar incelendiğinde psikolojik iyi oluş üzerine yapılan tanımlamalarda; *“Maslow (1968) kendini gerçekleştirme, Allport (1961) olgunlaşma, Rogers (1961) tam işlev yapan insan, Jung (1933) bireyselleşme, Erikson (1959) psikososyal aşamalar, Buhler (1935) temel yaşam eğilimleri, Neugarten (1968;1973) yetişkinlik ve yaşlılıkta kişilik değişimi, Johada (1958) olumlu psikolojik sağlık ölçütleri”* gibi farklı farklı

görüşler yer alsa da temelde insanın yeterli ve sağlıklı yönüne işaret edilmiştir (Akt., Ryff, 1989).

Ryff'in (1989) psikolojik iyi oluş modelinde altı alt boyut bulunmaktadır. Ryff'e göre;

- Bireyin kendini olduğu şekliyle kabul etmesi,
- Diğer insanlarla kurduğu ilişkilerin olumlu ve sağlıklı olması,
- Başka insanlardan bağımsız hareket ederek özerk düşünme becerisine sahip olması,
- İsteddiği zaman dış dünyayı kendisine göre değiştirebilecek bir çevresel hâkimiyete sahip olması,
- Bireyin yaşamına dair bir amaca sahip olması,
- Kişisel gelişimini sağlayarak kendini gerçekleştirebilme becerisi psikolojik iyi oluş için gerekli olan boyutlardır (Ryff, 1989).

Kendini kabul. Bireyin sahip olduğu tüm özellikleri ve geçmiş yaşantıları ile kendisini kabul ederek kendisine dair olumlu bir tutum içinde olması psikolojik iyi oluş halini güçlendirecektir (Ryff, 1989).

Olumlu kişiler arası ilişkiler. Birey sosyal bir canlı olduğundan çevresiyle kurduğu olumlu ve sağlıklı ilişkiler psikolojik iyi olma hali üzerinde etkilidir. Ruh sağlığı üzerinde olumlu etkileri olan sevgi duygusu sayesinde birey, çevresiyle anlamlı ilişkiler geliştirecek, merhamet ve empati duyguları gelişecek, böylece daha derin ilişkiler kurabilecektir. Anlamlı ve derin ilişkilere sahip bireyler daha samimi ve daha üretken ilişkiler içinde olabilecektir (Ryff, 1989).

Özerklik. Bireyin karar verme sürecinde çevresinden bağımsızlaşarak kararlarını kendi içsel süzgecinden geçirebilmesi, günlük yaşam becerilerini kendisinin karşılayabilmesi onu daha tatminkâr ve yeterli hissettirecektir. Bireyin kültüründen, geleneklerinden ve onu etkileyen diğer faktörlerden bağımsız bir şekilde değerlendirmeler yapabilmesi psikolojik iyi oluşunu olumlu anlamda etkilemektedir (Ryff, 1989).

Çevresel hâkimiyet. Bireyin kendi çevresini oluşturma sürecinde sahip olduğu psişik süreçlere veya şartlara uygun ortamlar seçme becerisi psikolojik iyi oluş için önemlidir. Birey çevresini kendisine göre düzenleyebilme becerisini geliştirerek çevresel fırsatları değerlendirebilecek farkındalığa sahip olmaktadır. Çevresel hakimiyeti arttıkça psikolojik iyi oluş hali gelişim gösterecektir (Ryff, 1989).

Yaşam amacı. Birey yaşamı boyunca onu geliştiren, ilerlemesini sağlayan ve daha üretken yapan bir amaca sahip olduğu ölçüde yaratıcı olacaktır. Bir amacının olması bireyin anlamlı ve işlevsel bir yaşam sürmesini sağlayacak hedeflerini geliştirecektir. Bunlar sayesinde yaşamını daha anlamlı kılacak faaliyetler içinde olacaktır (Ryff, 1989).

Kişisel gelişim. Birey sahip olduğu beceriler, yetenekler veya kazanımlarla yeterli kalmayıp potansiyelini geliştirme ve kişisel gelişimine katkı sağlayacak deneyimler sayesinde daha işlevsel bir yaşam sürecektir. Birey bu sayede sürekli gelişip değişerek yaşamı boyunca karşılaştığı zorlu yaşantılarla baş etme becerisini de güçlendirebilecektir. Değişime ve gelişime açık bireyler sürekli büyüme göstermektedirler (Ryff, 1989).

Psikolojik İyi Oluşla İlgili Kuramlar

Psikolojik iyi oluşu anlamak ve açıklamak için farklı kuramlar ve teoriler geliştirilmiştir. Psikolojik iyi oluş ile ilgili bazı önemli kuramlar:

Pozitif psikolojiye önemli katkılar sunan Martin Seligman (2012), insan doğasının olumsuz ve negatif yönlerine odaklanan geleneksel psikoloji ekollerinden farklılaşarak bireyin mutluluğu, yaşam amacı ve iyi oluşu gibi insan doğasının güçlü ve pozitif yönlerine odaklanmayı benimsemiştir. Seligman (2012) pozitif psikolojiyi şekillendiren en önemli teorilerinden biri olan ve iyi oluşu oluşturan bileşenleri sunduğu "PERMA" modelini öne sürmüştür. Seligman'ın (2012) PERMA modeli beş temel unsur üzerinde durmaktadır. Bu unsurlar; Pozitif duygular (Positive emotions), Bağlanma (Engagement), İlişkiler (Relationships), Anlam (Meaning), Başarı (Accomplishment) şeklindedir. Bu model bireyin, beş temel unsur aracılığıyla kendi yaşamını daha anlamlı ve tatmin edici bulacağını öne sürmektedir.

Psikolojik iyi oluş ile ilgili bir diğer kuram, Mihaly Csikszentmihalyi'nin (1990) Akış (Flow) teorisidir. Csikszentmihalyi (1990), bireyin yetenekleri ile karşılaştırıldığında meydan okuyucu bir görevle karşılaştığı zaman deneyimlediği durumu anlamaya ve yoğun bir konsantrasyonuna odaklanır. Bu durum, kişinin tamamen odaklandığı, keyif aldığı ve zamanın nasıl geçtiğini unuttuğu bir akış deneyimi olarak adlandırılır. Bu deneyimler, bireyin mutluluğuna ve yaşam doyumuna katkı sağlamaktadır. Mutluluğun rastgele veya bilinçsizce bir haz arayışı olmadığını, kontrollü bir çaba gerektirdiğini, bir diğer deyişle akış deneyiminin gerekliliğini öne sürmektedir (Csikszentmihalyi, 1990).

Psikanalitik kuramın öncülerinden Freud'a (1955) göre sağlıklı insanın iyi oluş göstergeleri sevmek ve çalışmaktır. Jung'a (1933) göre psikolojik olarak sağlıklı bireyin göstergeleri bireyselleşme sürecinde bölünmez bir birlik ve bütünlüğe ulaşip yaşam dönemi görevlerini yerine getirebilmesidir. Adler'e (1969) göre ise psikolojik olarak sağlıklı kişiler toplum, meslek ve evlilik gibi üç temel unsuru sağlıklı şekilde değerlendirebilenlerdir. Adler (1969), sosyal ilgi ve toplumsal uyuma odaklanmaktadır. Horney (1950), bireyin yaşama başlarken sağlıklı gelişim kapasitesi ile başladığını belirtmektedir. Sağlıklı yaşam koşullarının geliştirilerek korunmasının, bireyin güvenlik ve doyum duygusu yaşamasını sağlayacaktır. Sullivan (1953), kuramını kişiler arası ilişkilere dayandırarak psikolojik sağlığı, benlik saygısını korumayla ve kaygıdan uzak kalmayla ilişkilendirmiştir. Fromm'a (1941) göre psikolojik olarak sağlıklı kişiler özgür olduklarının farkında olan, kendisini bilen ve varlığından yalnızca kendisinin sorumlu olduğunu bilerek kendisi olan kişilerdir. Rogers'a (1961) göre psikolojik olarak sağlıklı kişiler potansiyellerini geliştirmeyi hedefleyerek sürekli bir değişim içinde tam bir işlevselliğe sahip kişilerdir. Maslow (1968) ise yaratıcı, kendini kabul eden, mizah yönü gelişmiş, doyum verici çevreye sahip, merak eden, dürüst olan kişileri psikolojik olarak sağlıklı değerlendirmektedir. Allport (1961), psikolojik olarak sağlıklı bireyi çevresine uyum sağlama becerisi yüksek, sevgi dolu ilişkiler kurabilen, kendini olduğu gibi kabul eden, gerçekçi değerlendirmeleri olan ve içgörü sahibi olarak tanımlamaktadır. Jahoda'ya (1958) göre psikolojik olarak sağlıklı birey kendi gerçekliğinin farkında olan, gerçeklik algısı yüksek, strese ve soruna karşı dayanıklı, kendine yetebilen ve

bağımsız hareket etme becerisine sahip özerk bireylerdir (Özen, 2010; Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2012).

Ryff (1989) modelini geliştirirken tüm bu kuramları inceleyerek hepsinde eksik noktaların olduğunu kabul etmiştir. Psikolojik iyi oluş için hangi kıstasların daha önemli ve belirleyici olduğuna, literatürün değer yüklü olmasından ötürü farklı kültürlerle göre farklı kavramsallaşmaların oluşabileceğini öne sürmüştür. Ayrıca Ryff (1989) farklı kuramcılarının psikolojik iyi oluşa yönelik görüşlerinden yalnızca birkaçının deneysel araştırmalar için güvenilir ölçme araçları olduğunu bu sebeple kapsamlı bir araştırmanın yapılamayacağını öne sürmüştür (Cooper, Okamura ve McNeil, 1995; Akt., Özen, 2010).

Ryan ve Deci (2000) psikolojik iyi oluşla ilgili yaptıkları çalışmalarda bireyin kendini gerçekleştirmesinde içsel motivasyonunun ve iç dinamiklerinin etkili olduğunu düşünmektedir. Öz Belirleme Kuramı'nı geliştirirken üstünde durdukları ve Ryff'in (1989) Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş Modeli'nde de ele aldığı alt boyutlar; özerk olma, yetkinlik (çevresel hakimiyet) ve ilişkili olma (olumlu kişiler arası ilişkiler). Ryan ve Deci (2000) tarafından geliştirilen Öz Belirleme Kuramı bireyin özerklik, yetkinlik ve ilişkili olmasına yönelik hem içsel motivasyonu ele almakta hem de bunlara engel teşkil edecek çevresel etkileri de incelemektedir.

Psikolojik iyi oluş ile ilgili yapılan çalışmalarda öznel iyi oluşun psikolojik iyi oluştan ayrılmasına katılmayan Diener ve diğerleri (2009), Ryff'in (1989) psikolojik iyi oluş modeline genel anlamda katılmakta fakat eksik yönlerinin olduğunu da belirtmektedir. Diener ve diğerlerine (2009) göre psikolojik iyi oluş en iyi düzeyde insan işlevidir. Bundan hareketle modele hümanist kuramcılardan Chikszentmihalyi'nin (1990) psikolojik iyi oluş için kullandığı "katılım ve akışa girme" kavramlarını da eklemiştir. Yeni modelde yüksek yaşam kalitesi, farklı etkinliklere katılma isteği, yaşam amaçlarının peşinden gitme, bireyin yaşama ilişkin manevi (spritüel) algılamaları, maddi yeterlilik gibi farklı boyutlar yer almaktadır (Diener ve Biswas-Diener, 2008).

Çocuklarda Psikolojik İyi Oluşu Etkileyen Faktörler

İyi oluş erken çocukluk döneminde yaşamın ilk sekiz yılındaki bilişsel, dil, sosyal-duygusal, cinsel, zihinsel, fiziksel gelişim gibi tüm gelişim alanlarını etkileyerek gelişimin bir parçası olmaktadır. İyi oluş ile ilgili çeşitli tanımlamalar, kavramlar ve açıklamalar yapılsa da erken çocukluk döneminde iyi oluş göstergeleri gözlemlenip kanıtlanabilecek özelliklere sahip olmalıdır. Çocukların iyi oluşunu ölçmek için öz düzenleme, özgüven, olumlu kişiler arası ilişkiler ve sosyal beceriler, dayanıklılık gibi farklı boyutların ele alınması gerekmektedir (Eser, 2023). Yaşamın ilk yıllarında çocuğun sahip olduğu güvenli bağlanma, sevgi temelli ilişkiler, duygularını düzenleme becerisi, yakın ilişkide olduğu kişilerle sağlam ilişkiler kurması yetişkinlik yaşamına dek uzanacak olan psikolojik iyi oluşunu etkileyen faktörlerdendir (Eser, 2023).

Çocuğun bağlanma ilişkisinin ilk olarak kurulduğu kişi anne veya bakım veren kişidir. Doğumdan sonraki ilk andan itibaren anneye kurmuş olduğu ilişki çocuğun bağlanma biçimini belirlemektedir. Annenin doğumdan sonraki ruh sağlığı ve duygu durumu ilk bir yıl boyunca bağlanma sürecini ve durumunu doğrudan etkilemektedir. Bağlanma ilişkileri üzerine yapılan araştırmalarda güvenli bağlanmaya sahip olmanın bireyin psikolojik iyi oluş halini yordadığı görülmüştür (Akpakır, 2020; Berber Çelik, 2018; Nickerson ve Nagle, 2005). Güvenli bağlanmanın psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisine bakıldığında yalnızca çocuğun değil aynı zamanda annenin de ruh sağlığının belirleyici olduğu görülmektedir. Anneden sonra çocuğun en çok duygusal ve fiziksel temasta olduğu bir diğer kişi ise babasıdır (Soysal vd., 2005). Donley'e (1993) göre babanın çocuk ile kurduğu ilişkiyi etkileyen en önemli faktörlerden biri anne ve baba arasındaki ilişkinin biçimidir. Anne ve baba arasındaki ilişkinin doyumu yüksek ve evlilik algıları olumlu ise baba-çocuk arasındaki ilişki de olumlu etkilenmektedir. Aksi takdirde baba-çocuk arasındaki olumsuz duygulanım yüksek çıkmaktadır. Bu durum çocuğun psikolojik iyi oluşu üzerinde anne-baba arasındaki ilişkinin önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Akt., Soysal vd., 2005).

Çocuğun sosyal gelişimi sürecinde çevresini tanımlama biçimi, başkalarının duygularını veya düşüncelerini kendi bilişsel süzgecinden geçirip

anlamlandırması sosyal biliş ile ilgilidir. Sosyal bilişinden süzölen yaşantılar, anlamlandırmalar ve değerdendirmeler çocuğun davranışları üzerinde etkilidir (Aydın, 2010). Çocuk ilk yıllarda ebeveyni, bakım vereni ve diğer aile bireyleri ile yakın ilişkiler kurmakta ve sosyal çevresinin giderek genişlemesiyle birlikte akranları ve öğretmenleri de yakın çevresine dâhil olmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarına giden çocukların anne-babadan sonra en çok etkileşimde olduğu kişi öğretmenleri ve akranlarıdır. Sosyal bilişinin çocuğun yaşantısı üzerindeki etkisi düşünöldüğünde aile ortamından sonra okul ortamının da çocuğun davranışları ve duyguları üzerinde dolayısıyla da psikolojik iyi oluşu üzerinde önemli bir etkisi vardır. Shonkoff ve Phillips'e (2000) göre çocuk için birincil öneme sahip yetişkinlerle kurduğu ilişki ve sosyal öğrenme yoluyla edindiği gözlemler çocuğun duygu kontrolünü, sorun çözme, özgüven, dikkat ve odaklanma becerilerini şekillendirmektedir.

Çocuğun psikolojik iyi oluşunu etkileyen bir diğer faktör ise iyi oluş eğilimlerini arttıran aktivitelere daha çok katılım sağlamalarıdır. Erken çocukluk döneminde nöroplastisite en yüksek seviyededir. Bu yüzden psikolojik iyi oluşu geliştirecek aktiviteler sayesinde nörolojik bağlantılarında gerçekleşen pozitif sinir akışı daha fazla olacağından psikolojik iyi oluşunu geliştirip güçlendirecek otomatik olumlu düşünme becerilerine eğilimi artacaktır (Blakemore ve Frith, 2005; National Scientific Council on the Developing Child, 2007). Okul öncesi dönemden başlayarak olumlu yaşantılar sağlama ve pozitif düşünme becerisinin desteklenmesi psikolojik iyi oluşu olumlu yönde etkilemektedir. Psikolojik iyi oluşu yüksek olan bir çocuk mutlu, anlamlı ve sağlıklı ikili ilişkiler geliştirecektir. Sorun çözme kapasitesi geliştikçe kendi ruhsal dünyasında karşılaştığı zorluklara karşı daha dirençli ve çözüm odaklı olacaktır. Yaşadığı eksiklikleri kabul etme ve bunları geliştirmeye karşı daha istekli ve inançlı olacaktır.

Psikolojik İyi Oluş Konusunda Türkiye'de Yapılan Araştırmalar

Türkiye'de okul öncesi dönemle ilişkili psikolojik iyi oluş üzerine yapılan araştırmalar incelenmiş ve kronolojik olarak sıralanmıştır.

Sönmez ve Ceylan (2016) tarafından yapılan araştırmada okul öncesi sınıflarında çember zamanı etkinliklerine katılım ve öğrencilerin iyi oluş

düzeyleri ile düşük iyi oluş durumlarında öğretmenlerin algılarının ve tepkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemiyle yürütülen çalışmada 5 farklı sınıftan 76 çocuk gözlemlenmiş ve 7 öğretmen ile odak grup görüşmesi yapılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre öğretmenler beden dili, yüz ve sözlü ifadelerin iyi oluş için belirleyici kriterler olduğunu belirtmişlerdir. Gözlem sonuçlarına göre çocukların iyi oluş göstergelerinin “rahatlama ve iç huzur” olduğu görülmüştür.

Bozgün ve Pekdoğan (2017) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının çocukluk döneminde yaşadıkları ihmal, istismar gibi çeşitli zedeleyici yaşantıları ile iyi olma hali arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda çalışmada eğitim fakültesinin okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümlerinde okuyan 2. ve 3. sınıf öğrencileri ile çalışılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre öğretmen adaylarının çocukluk dönemi zedeleyici yaşam deneyimleri orta düzeyde, psikolojik iyi olma düzeyleri ise yüksek düzeydedir. Çocukluk dönemi zedeleyici yaşantılarından fiziksel ve duygusal örselenme ile psikolojik iyi olma düzeyleri arasında pozitif ve orta seviyede bir ilişki olduğu saptanmıştır. Genel zedeleyici yaşam deneyimleri ile psikolojik iyi olma seviyeleri arasında beklenenin tersine pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Aksel (2018) tarafından yapılan çalışmada 0 ila 6 yaş döneminde çocuğu olan annelerin psikolojik iyi olma düzeyleri ile öğrenilmiş güçlülük, çevresel destek algıları ve öznel iyi oluş düzeylerinin yordayıcılığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre bir işe sahip olan annelerin çalışmayan annelere kıyasla psikolojik iyi oluşları üzerinde öznel iyi oluş, yaşam doyumu ve sosyal desteğin etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışmada psikolojik iyi oluşun en belirgin yordayıcısının çevre desteği olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kasapoğlu ve Didin (2019) tarafından yapılan çalışmanın amacı Türkiye’deki okul öncesi öğretmen adaylarının psikolojik iyi olma durumlarının bir yordayıcısı olarak “yaşam becerilerinin” çeşitli değişkenlerle incelenmesidir. Araştırmanın sonucuna göre okul öncesi öğretmen adaylarının psikolojik iyi olma düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Yaşam becerisi olarak en fazla geliştirdikleri becerilerin ise kişiler arası ilişkiler ve iletişim olduğu belirlenmiştir.

Psikolojik iyi olma düzeyleri ile yaşam becerileri arasındaki ilişki incelendiğinde orta seviyede bir ilişkiye rastlanmıştır. Ayrıca yaş ve cinsiyet ile empati, öz-farkındalık, karar verebilme, sorun çözebilme, eleştirel düşünebilme gibi yaşam becerilerinin psikolojik iyi olma düzeylerini anlamlı şekilde yordadığı görülmektedir.

Kındıroğlu ve Yaşar Ekici (2019) tarafından yapılan çalışmanın amacı okul öncesi eğitime devam eden 3 ila 6 yaş aralığındaki çocukların ebeveynlerinin psikolojik iyi oluş ve psikolojik sağlık seviyeleri ile çocukların sosyal yetkinlik ve davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma sonucuna göre ebeveynlerin psikolojik iyi oluşları ile psikolojik sağlıkları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Araştırmanın bir diğer bulgusu ise ebeveynlerin psikolojik iyi olma düzeyleri ve psikolojik dayanıklılığa sahip olma durumu arttıkça çocuklarda sosyal yetkinlik artmakta öfke, kaygı, çekilme gibi olumsuz davranışlar azalmaktadır.

Akpakır (2020) tarafından yapılan çalışmada 5-6 yaş grubundaki çocukların benlik görüşü ve bağlanma tipleri ile annelerinin psikolojik iyi oluşu ve benlik kuramı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya okul öncesi eğitimi alan 5 ila 6 yaş grubundaki çocuklar ile anneleri oluşturmuştur. Araştırmanın sonucuna göre çocukların benlik kavramı ile annelerin benlik kuramı (güvenli-güvensiz bağlanma vs.) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, çocuklardaki benlik görüşlerinin güvensiz bağlanma gerçekleştirenlerde güvenli bağlanana kıyasla yüksek olduğu görülmüştür. Doğumdan sonraki ilk 1 yılda sık sık ağlayan, uyku ve yeme sorunu yaşayan çocukların annelerinin psikolojik iyi oluş hali görece daha düşüktür.

Atan (2020) tarafından yapılan çalışmanın amacı 5 ila 6 yaş çocuklarının psikolojik iyi oluşunu ölçmek için bir ölçek oluşturmak ve 5 ila 6 yaş çocuklarının psikolojik iyi olma hali ile ebeveyn ve öğretmenlerinin ego durumları, kişilik türleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma kapsamında 2 ayrı çalışma grubu oluşturulmuştur. 1. çalışma grubunun amacı 5 ila 6 yaş grubu çocukları için psikolojik iyi oluş modeli geliştirmek ve bu model için geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yürütmektir. 2. çalışma grubunun amacı ise ebeveyn ve öğretmen

ego durumları, kişilik tipleri ve psikolojik iyi oluş düzeylerini saptamak amacıyla veriler toplamaktır. Araştırmanın sonucuna göre ebeveyn ve öğretmen ego durumları ile kişilik tipleri, çocuğun psikolojik iyi oluşunu birçok boyutta yordamaktadır. Ebeveyn ve öğretmenin psikolojik iyi oluş düzeyi ise tüm boyutlarda çocuğun psikolojik iyi oluş düzeyini yordamaktadır.

Erata ve Özbek (2020) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi eğitimi alan 36 ila 72 aylık çocukların psikolojik dayanıklılık ve sosyal-duygusal iyi oluş düzeylerinin yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, ebeveynin eğitim seviyesi, çalışma durumu, okul öncesi eğitimi alma süresi, öğretmenin kıdemi şeklinde çeşitli değişkenler bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre bağımsız anaokullarında okuyan, 3 yıl ve daha fazla süre okula devam eden ve 60-72 aylık yaş grubunda olan çocukların psikolojik dayanıklılık ve sosyal duygusal iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca ebeveynin öğrenim seviyesinin yüksek olması, annenin bir işte çalışması, babanın profesyonel bir mesleğinin olması, öğretmenin kıdem yılının 15 ve üzeri olması çocukların psikolojik dayanıklılık ve sosyal-duygusal iyi oluş halini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Açar ve diğerleri (2021) tarafından yapılan çalışmanın amacı erken çocukluk döneminde çocuğu olan annelerin, beslenme evresindeki yaklaşımları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin bazı demografik değişkenlerle incelenmesidir. Araştırmanın sonucuna göre annelerin beslenme sürecindeki tutumları ile psikolojik iyi oluş hali arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Sosyo-demografik değişkenler incelendiğinde ise düşük eğitim seviyesi olan annelerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin de düşük olduğu görülmüştür. Sonuç olarak annelerin beslenme sürecinde yaşadığı sorunlar psikolojik iyi oluşlarını olumsuz etkilemektedir.

Çelik (2021) tarafından yapılan çalışmada 5 ila 6 yaş grubundaki çocukların okul ortamına uyumu ile öğrenme davranışları ve psikolojik iyi oluş hali arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunu okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş grubundaki çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucuna göre okula uyum sorunu yaşayan çocukların psikolojik iyi oluş düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Psikolojik

iyi oluşun alt boyutlarından fiziksel sağlık, öz regülasyon, bilişsel olgunluk ve yaşam doyumunun, okula uyumun alt boyutu olan “konsantrasyon sorununu” anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir. Okula uyumun bir başka alt boyutu olan “istenmeyen davranışlar” arttıkça psikolojik iyi oluş düzeylerinin azaldığı saptanmıştır.

Deles ve Sarp (2021) tarafından yapılan çalışmanın amacı 3 ila 6 yaş arasında çocukları olan annelerin özgecil suç korkusu, psikolojik iyi oluş hali ve çocukluk travmaları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma, okul öncesi dönem çocuklarının anneleri ile yapılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre ailesinde psikolojik destek almayan ve evliliğinden memnun olan annelerin psikolojik iyi oluş halinin yüksek olduğu görülmüştür.

Karaş (2021) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi dönemindeki çocukların duygu regülasyon becerileri üzerinde çocuğun mizaç türleri, ebeveynlerinin duygusal zekâları ve psikolojik iyi oluşlarının etkisi incelenmiştir. Bu kapsamda araştırmanın okul öncesi eğitimi alan 3 ila 6 yaş grubundaki çocuklar ve anne/babaları oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucuna göre ebeveynin psikolojik iyi oluş düzeyi ve çocuğun mizaç özelliklerinden biri olan tepkiselliğin çocuktaki duygu düzenleme becerisini anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir.

Taşütner (2021) tarafından yapılan çalışmada 3 ila 6 yaş arasındaki çocukların Covid-19 sürecinde sosyal-duygusal sağlık ve psikolojik iyi oluş hali ile kaygı seviyeleri arasındaki ilişkinin nasıl olduğunu incelemek amaçlanmıştır. Sosyal kaygı, belirgin korkular ve ayrılık kaygısı gibi kaygının çeşitli alt türleri ile ebeveynin eğitim seviyesi arasında anlamlı bir ilişki olduğu, düşük eğitim seviyesi olan ebeveynin çocuklarında kaygının daha yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal-duygusal sağlık ve psikolojik iyi oluşları ile kaygı seviyeleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Çalık (2022) tarafından yapılan çalışmada Covid-19 sürecinde “*metaforik öykülere dayalı masal terapi*” grup çalışmalarının okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal-duygusal iyi oluşları ve psikolojik dayanıklılıkları üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda yarı deneysel kontrol gruplu ön test-son test modeli kullanılarak 8’i deney, 6’sı kontrol grubu olan toplamda

14 öğrenciyle 10 oturumluk bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre “metaforik öykülere dayalı masal terapi” grup çalışmalarının, çocukların sosyal-duygusal iyi oluşları ve psikolojik dayanıklılığını arttırdığı görülmüştür.

Köseoğlu (2022) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi dönemindeki çocukların mizaç özellikleri ile ebeveynlerinin psikolojik iyi oluş ve psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada okul öncesi dönem çocukları ile anneleri ile çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre eğitim seviyesi üniversite olan annelerin psikolojik iyi oluşlarının daha yüksek olduğu, çocuklarının mizaç alt boyutları ile annelerin psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Çocuk mizaç özelliklerinden olan ritmiklik ve sebatkarlık ile annelerin psikolojik iyi oluş ve sağlamlıkları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Türen ve Kuru (2023) tarafından yapılan araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin iyi oluş kavramına yönelik farkındalıklarını anlamaktır. Bu kapsamda Türkiye'nin yedi ayrı bölgesinden, daha önce iyi oluş kavramını anlamaya yönelik herhangi bir eğitime katılmayan öğretmenler ile çalışılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla “iyi oluşun tanımı”, “çocuk iyi oluşu” ve “öğretmen iyi oluşu” diye üç ayrı kategori altında veri analizi yapılmış ve öğretmenlerin iyi oluşun tanımına ve bu üç konuya ilişkin bilgi sahibi oldukları, iyi oluş, çocuk ve öğretmen iyi oluşu üzerine yorum yapabildikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Güngör (2023) tarafından yapılan çalışmada 60 ila 72 ay arasındaki çocukların duygusal zekâsı ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çocuğun duygusal zekâsı ile psikolojik iyi oluşu arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca çocuğun duygusal zekâsı ve psikolojik iyi oluşu ile annenin ve babanın eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Uçar Çabuk (2023) tarafından yapılan çalışmanın amacı Türkiye’de 6 Şubat 2023’te gerçekleşen depremin ardından erken çocukluk döneminde çocuğu olan annelerin deprem anksiyetesi (kaygısı) ile iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Okul öncesi çocuğu olan annelerin psikolojik durumlarının çocuklarınınkini de etkilediğini belirten Uçar Çabuk araştırmasında

deprem yaşıyan illerden herhangi birinde olan erken çocukluk döneminde çocuğu olan 197 anneden veri toplamıştır. Araştırmanın sonucunda annelerden enkaz altında kalan veya birinci derece yakınıını kaybedenlerin deprem anksiyetelerinin yüksek olduğu, iyi oluşlarının depremde enkaz altında kalmayan veya birinci derecede yakınıını kaybetmeyenlere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Annelerin deprem anksiyetesi ile iyi oluşları arasındaki ilişkiye bakıldığında ise deprem anksiyetesi düşük olanların iyi oluşlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Psikolojik İyi Oluş Konusunda Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Yurt dışında okul öncesi dönemle ilişkili psikolojik iyi oluş üzerine yapılan araştırmalar incelenmiş ve kronolojik olarak sıralanmıştır.

Ebrahimi ve diğeri (2016) tarafından yapılan çalışmanın amacı Queen'in etkili ebeveynlik programının nöropsikolojik/gelişimsel öğrenme güçlüğü yaşıyan okul öncesi çocuklarının psikolojik iyi oluşuna etkisinin incelenmesidir. Çalışma grubunu okul öncesi eğitime devam eden, 20 kişilik deney grubu ve 20 kişilik kontrol grubu olmak üzere toplam 40 çocuk oluşturmaktadır. Queen'in programı okul öncesi dönem çocuklarının okul başarılarını arttırmayı, bilişsel yeterliliklerini geliştirmeyi ve anne-çocuk arasındaki psikolojik iyiliği arttırmayı hedefleyen bir programdır. Programda matematik, bilişsel beceriler, duyu-motor, bilgi alma becerisi, görsel-uzaysal akıl yürütme, hafıza ve kavramsal-alma dil becerisi gibi 7 becerinin desteklenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre; Queen'in programı nöropsikolojik/gelişimsel öğrenme güçlüğü yaşıyan okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi olma hali üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Royer ve Moreau (2016) tarafından yapılan araştırmanın amacı erken çocukluk eğitimcilerinin iş yerindeki özerklik ve psikolojik iyi oluşlarının, kişiler arası uyum, katılım isteği, yeterlilik hissi gibi mesleki değişkenlerle ilişkisinin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu Kanada'da eğitim veren 1535 eğitimci oluşturmaktadır. Araştırmada ev temelli ve merkez/okul temelli çalışan öğretmenler gibi farklı çalışma ortamlarına sahip olan öğretmenlere ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre ev temelli çalışan eğitimcilerin psikolojik iyi oluş

düzeyleri, merkezde çalışan erken çocukluk eğitimcilerinininkinden daha yüksek olsa da genel anlamda her iki grubun da psikolojik iyi oluş düzeylerinin birbirine yakın değerlerde yüksek olduğu görülmüştür. Erken çocukluk eğitimcilerinin meslekteki ilk 5 yılından sonra iyi oluş düzeyleri düşerken, 20 yıl ve sonrasında yükseldiği belirlenmiştir. Ayrıca eğitimcilerin iş yerindeki özerkliklerinin psikolojik iyi oluş üzerinde olumlu etkileri olduğu saptanmıştır.

Jeon ve diğerleri (2018) tarafından yapılan araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin, psikolojik iyi oluşun potansiyel yordayıcıları olan mesleki arka plan, öğretim etkinlikleri ve çalışma ortamı ile duygusal tükenme, depresyon ve stres algıları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu kapsamda Amerika Birleşik Devletleri'nde 3 ve 4 yaş grubundaki çocuklara eğitim veren 1129 okul öncesi öğretmeni ile çalışılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre öğretmenlerin öz-yeterlik seviyeleri ve iş ortamları onların kişisel ve mesleki arka planlarının üstünde ve ilerisinde, psikolojik iyi oluşlarıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Çalışma koşulları olumlu olan öğretmenlerin psikolojik iyi oluşu daha yüksektir.

Grant ve diğerleri (2019) tarafından yapılan çalışmada erken çocukluk öğretmenlerinin çalışma şartlarının, iyi oluşları ve motivasyonlarının mesleki bağlılık ve işten ayrılma veya işe devam etme niyetleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 1129 erken çocukluk öğretmeninden ulaşılan sonuçlara göre duygusal tükenmişlik yaşayan öğretmenlerin işten ayrılma niyetlerinin yüksek olduğu, olumsuz çalışma şartlarının ayrılma niyetlerini öngördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin iyi oluş ve algılanan çalışma şartları ile işte kalma niyetleri ve mesleğe bağlılıklarıyla ilişkilidir.

Fane ve diğerleri (2020) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının kendi iyi oluşlarına yönelik anlatımlarını derleyerek iyi oluşa yönelik yapılan araştırmalara çocukların kendi perspektifleriyle dâhil olmalarını sağlamayı amaçlamıştır. Çocukların kendi iyi olma haline yönelik değerlendirmeleri araştırmalarda çok fazla yer almamaktadır. Okul öncesi döneme geçiş itibarıyla çocukların iyi oluş göstergeleri araştırılırken onların kendi bakış açıları göz ardı edilmektedir. Bu araştırmada çocukları kendi iyi oluş

değerlendirmeleri ve anlatımları ile ele almak amacıyla Avustralya'dan sekiz ayrı erken çocukluk eğitimi ve bakımı veren kurumdan 3-5 yaş arası çocuklar ile çalışılmıştır. Çocukların iyi oluş anlatımları yetişkinlerin çocuk iyi oluşuna yönelik göstergeleriyle örtüşmektedir. Araştırmada çocukların iyi oluşa yönelik "oyun fırsatları" ve "çocukların eylemliği" göstergeleri şeklinde iki yeni boyut bulunmuştur. Çocukların kendi iyi oluş bakış açılarını kavramsallaştırılırken oyun ve eylemliliği kullanmaları dikkat çekmekte ve daha sonra yapılacak olan iyi oluşu geliştirme alanındaki çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

McMullen ve diğerleri (2020) tarafından yapılan çalışmada erken çocukluk eğitimcilerinin işten ayrılmaları üzerinde mesleki iyi oluşlarının etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan çalışmada 281 öğretmen ve çocuk bakım programı yöneticisinden veriler toplanmış ve erken çocukluk dönemi mesleki iyi oluş düzeyinin ortalama seviyede olmasının işten ayrılma riskini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Street (2020) tarafından yapılan çalışmanın amacı 2 ila 4 yaş arasındaki çocukların iyi oluşlarına yönelik kendi değerlendirmelerini tespit etmektir. Çocuklardan kendi iyi oluşlarına yönelik alınan dönütler dil ve bilişsel gelişim düzeylerinden dolayı yetersiz olacağı düşünülerek çocuğun değerlendirmelerine ilişkin çalışmalar az sayıda kalmıştır. Aynı zamanda sosyo-ekonomik düzeyi düşük bölgede yaşayan çocukların iyi oluş göstergelerini araştıran çalışmalar da yetersiz görülmektedir. Bu çalışma ile İngiltere'deki sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan bir bölgede yaşayan 18 çocuğun iyi oluş hallerine yönelik kendi görüş ve değerlendirmeleri alınmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgularda 2 ila 4 yaş arasındaki çocukların iyi olma halini "şimdi ve burada şeklinde algıladıkları görülmüştür. Çocukların sosyalleşmekten ve onları ilgilendiren aktivitelere katılmaktan memnuniyet duymaları, iyi oluşları için düşüncelerine saygılı olunması ve varlıklarını kabul etmenin onlar için olumlu anlamda etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Belete (2021) tarafından yapılan çalışmada Etiyopya sosyal koruma programlarının çocuklara sunulan kaynak paylarına ve iyi oluşlarına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Etiyopya'da kullanılan sosyal koruma programlarından Productive Safety Net Programme (PSNP: Üretken Güvenlik Ağı Programı) kamu çalışmaları ve doğrudan destek unsurları ile önemli

hizmetler sunmaktadır. Araştırmada çocuğun iyi oluş hali maddi durum, beslenme ve yoksunluk boyutlarında incelenmiştir. PSNP transferi alan ailelerin daha yoksul olduğu, çocuk kaynak oranlarının da daha düşük olduğu görülmüştür. Kamu çalışmaları aktarımı alan ailelerdeki çocukların almayan ailelerdeki çocuklara göre fiziksel olarak daha küçük olduğu görülmüştür. Kadınlara yönelik yapılan kaynak aktarımlarının sonucunda çocuklara ilişkin durumlarının olumluya dönüştüğü görülmektedir.

Fernandez Ruiz (2021) tarafından yapılan çalışmada Covid-19 salgını sürecindeki kısıtlamaların, okul öncesi dönemindeki çocukların iyi oluş hali üzerindeki etkileri incelenmiştir. Çocukların uzaktan eğitim süreçlerindeki tutumları, uyku ve beslenme durumları gibi faktörlere dair ebeveyn görüşleri alınmıştır. Ayrıca ebeveynin çalışma durumu ile çocuklardaki davranışsal etkiler arasındaki ilişki de incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini İspanya'nın Malaga şehrinde okul öncesi eğitimi alan 3 ila 5 yaş grubundaki 207 çocuk oluşturmuştur. Araştırma sonucunda her iki ebeveynin de çalışmadığı ailelerde, aile içi gerilimin uzaktan eğitime engel olduğu görülmüştür. 5 yaş grubundaki çocukların Covid-19'dan en çok korkan ve korkularının uzaktan eğitimden keyif almalarına engel teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Her iki ebeveynin çalıştığı ailelerde işe ayrılan zamanın çocukların uzaktan eğitimden keyif alması üzerinde önemli olduğu görülmüştür. 4 yaş grubundaki çocuklarda davranış değişikliğinin daha çok olduğu, bunun yanında her iki ebeveynin çalışmadığı ailelerde çocukların davranışlarının daha olumsuz olduğu belirlenmiştir.

Kiyayi ve diğerleri (2021) tarafından yapılan çalışmanın amacı okul ortamındaki disiplin uygulamalarının ve yaklaşımlarının, okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi olma hali üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Araştırma kapsamında İran'da okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan 16 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre disiplin kuralları ve yaklaşımlarından bazılarının olumlu etkisi olduğunun ancak bağımsızlığı tehdit eden ve olumlu benlik algısına zarar veren disiplin yaklaşımlarının çocukların psikolojik iyi oluşunu yüksek düzeyde olumsuz etkilediği görülmüştür. Psikolojik iyi oluşu desteklemek için bağımsızlığı tehdit

etmeyen, kişiler arası ilişkileri destekleyen ve pozitif etkisi olan disiplin yaklaşımlarının olduğu bir okul ortamının önemli olduğu görülmüştür.

Loudghiri ve diğerleri (2021) tarafından yapılan araştırmada 5 yaş altı çocuklarının iyi olma halini engelleyen durumların neler olduğunun incelemesi amaçlanmıştır. Araştırmada Fas'ta bulunan 5 yaş altı çocukların iyi oluş düzeylerini büyük oranda etkileyen değişkenler saptanmıştır. Bu değişkenler; annenin eğitimi, medeni hali, yaşı, evlilik yaşı, bir işte çalışıp çalışmadığı, eşyle ilişkisi, son 5 sene içindeki sağlıklı doğum sayısı, ailenin yaşadığı çevre, yaşanılan evin özellikleri (oda sayısı vs.), yaşanılan muhitteki işsizlik ve okuma-yazma bilme düzeyi, anne-baba arasındaki yaş, 45-50 yaş aralığındaki kadınların partner durumu şeklindedir.

Mondi ve Reynolds (2021) tarafından yapılan çalışmanın amacı erken çocukluk müdahale programına (çocuk-ebeveyn merkezi) katılan bireylerin psikolojik iyi olma durumlarının incelenmesidir. Çalışma kırk yıldan fazla kentsel yoksulluk içinde yaşayan, 1539 kişiden oluşan, bir kohort dâhilinde Chicago Boylamsal Çalışması'ndan alınan veriler doğrultusunda yürütülmüştür. Katılımcıların üçte ikisi erken çocukluk döneminde Çocuk-Ebeveyn Merkezi programına katılmış, geri kalan katılımcılar ise demografik özelliklerle eşleştirilen bir karşılaştırma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucuna göre Çocuk-Ebeveyn Merkezi programına okul öncesi dönemde katılım ile uzun dönemde psikolojik iyi oluş arasında olumlu düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Okul öncesi dönemde müdahale programının, uzun vadede psikolojik iyi olma hali üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Narea ve diğerleri (2021) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin iyi oluşu, etkileşim kalitesi ve öğrencilerin iyi oluşu arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Şili'deki 28 okul öncesi öğretmenin duygusal denge ve tükenmişliği ile 3-4 yaşındaki 593 çocuğun yaşadığı duygusal ve davranışsal problemler arasındaki ilişki incelenmiştir. Öğretmenin duygusal dengesinin olması çocuklarda daha az duygusal ve davranışsal problemleri gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimin kalitesi çocukların iyi oluşları üzerinde değişiklik

göstermiştir. Araştırmada öğretmenin psikolojik sağlığını ve çocuğun iyi oluşunu geliştirmesine katkı sağlayacak eğitime tabi tutulması önerilmektedir.

Randall ve diğerleri (2021) tarafından yapılan çalışmada erken çocukluk eğitimcilerinin COVID-19 esnasında yaşam memnuniyeti ile fiziksel aktivitelerinin, fiziksel ve psikolojik iyi oluşlarının ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 1434 erken çocukluk öğretmenine fiziksel, psikolojik, mesleki sağlık, iş istekleri ve yaşam memnuniyetlerini ölçmeye yönelik çevrimiçi ölçek uygulanmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların %77'sinin obeziteye sahip olduğu, sadece %39'unun haftalık 150 dakikalık fiziksel aktiviteyi gerçekleştirdiği görülmüştür. Yaşam memnuniyetleri ve stres düzeyleri orta seviyede iken genel olarak depresyon eşiğine yakın oldukları saptanmıştır. İşe bağlılık düzeyleri ise orta ila yüksek düzeyde çıkmıştır. İyi oluş düzeylerinin fiziksel aktivite, hareketsiz yaşam ve yaşam memnuniyetleri arasındaki ilişkiye aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sando ve diğerleri (2021) tarafından yapılan çalışmada riskli oyun aktivitelerinin çocukların iyi oluşları, oyuna katılımı ve fiziksel aktiviteleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Norveç'te bulunan sekiz Erken Çocukluk Eğitimi ve Bakımı kurumundaki çocukların serbest oyun saatlerinde yapılandırılmış video kayıtları aracılığıyla gözlem yapılmıştır. Gözlemler neticesinde riskli oyun oynama ile çocuğun iyi oluşu, katılımı ve fiziksel aktiviteleri arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda çocuklara riskli oyun ortamı oluşturmanın onların olumlu deneyimler yaşamasına katkı sağlamaktadır.

Berger ve diğerleri (2022) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin Covid-19 salgını sürecindeki psikolojik sıkıntı ve iyi oluşlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Avusturya'da görev yapan 205 eğitimciden post-travmatik sıkıntı düzeyini ölçmek için Olayın Etkisi Ölçeği ile iyi oluşa ilişkin açık uçlu sorular aracılığıyla veriler toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre daha az deneyimli öğretmenler, kıdemli olan öğretmenlere göre Covid-19 sürecinden daha çok olumsuz etkilenmiştir. Covid-19 salgın sürecinin erken çocukluk eğitimcilerinin iyi oluş düzeyini olumsuz etkilediği, eğitimcilerin neredeyse üçte ikisinin bu süreçte orta ila yüksek travma sonrası sıkıntı ve

travma sonrası stres bozukluğu yaşadığı ve eğitimcilerin yanı sıra kurum yöneticilerinin de benzer psikolojik sorunlar yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Byun ve diğerleri (2022) tarafından yapılan çalışmada erken çocukluk öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşu ile çocuklara karşı sorumlulukları arasındaki ilişkinin ülkeler arasındaki farklılığının incelenmesi amaçlanmıştır. Ülkeler arası farklılığın araştırılması için Amerika Birleşik Devletleri ile Güney Kore'deki erken çocukluk öğretmenleri araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. İki ülke arasında psikolojik iyi oluş düzeyinin, tepki verme becerilerinin ve iyi oluş ile duyarlılık arasında farklılık olduğu görülmüştür. Psikolojik iyi olma yaşantıları benzerlik gösterse de iyi olma kaynaklarının farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Liu ve diğerleri (2022) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik güçlenmesi ile mesleki iyi oluşları arasındaki ilişkinin ve mesleki baskının bu ilişkideki aracılığının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Çin'deki 225 kadın okul öncesi öğretmeni ile çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda psikolojik güçlendirmenin mesleki iyi oluşu yordadığı ve öğretmenlerin mesleki baskı yaşama durumunun psikolojik güçlenme ile mesleki iyi oluş arasındaki ilişkiyi etkilediği görülmüştür. Psikolojik güçlenmeleri yüksek olan öğretmenlerin mesleki iyi oluşlarının yüksek, mesleki baskılarının ise düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nankinga ve diğerleri (2022) tarafından yapılan çalışmada çalışan kadınların çocuklarının iyi oluş ve bakım düzenlemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma Orta Uganda'dan 804 hanede anneleri dışarda çalışan 5-6 yaş arası çocukların iyi oluş hali ile bakım düzenlemelerini ölçmeye yönelik gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda çocukların yarısından biraz fazlasına (%52) bir akrabası tarafından bakım verildiği, %17'sinin ise birden fazla bakım düzenlemesi olduğu görülmektedir. Ev dışında çalışan annelerin çocuklarından %17'si bodur, %3'ü zayıf ve %7'si düşük kilodadır. Çocukların iyi oluş düzeyi ile bakım verenin cinsiyeti, annenin dini inancı ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık olduğu belirlenmiştir. Sosyo-ekonomik düzeyi orta ve üstü olan, bir kadın tarafından bakılan çocukların sağlık durumlarının diğerlerine oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Nyysönen (2022) tarafından yapılan çalışmanın amaçları Çocuk Merkezli Pedagojik Planlamayı (ÇMPP) ölçmek için bir ölçme aracı geliştirmek ve çocuk merkezli pedagojik planlama seviyeleri ile çocukların psikososyal iyi oluşu ve okul öncesi öğretmenlerinin öznel iyi oluş hali arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmanın sonucuna göre erken çocukluk eğitimcilerinin ÇMPP kullanması ile öznel iyi oluş hali arasında olumlu yönde bir ilişki vardır. Araştırmacı tarafından iki farklı değerlendirme yapılmıştır. Birinci değerlendirmeye göre eğitimcilerin öznel iyi oluşlarının yüksek olduğundan dolayı çocukların pedagojik planlamaya katılmaları için daha teşvik edici seçenekler sunduğudur. İkinci değerlendirmeye göre ise ÇMPP uygulamaları sayesinde eğitimcilerin kendilerini daha iyi hissetmeleri ve dolayısıyla öznel iyi oluşlarının yüksek olduğu düşünülmektedir. Çocukların iyi oluşu ile ÇMPP uygulamaları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı fakat olumlu bir eğilim olduğu görülmüştür.

Ryberg ve diğerleri (2022) tarafından yapılan çalışmada Amerika Birleşik Devletleri'ndeki bebek ve küçük çocukların iyi oluşlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda doğum öncesi dönemden başlayarak 3 yaşa kadar belirli ön kriterlere sahip iyi oluş göstergeleri incelenmiştir. Gelişim göstergeleri incelendiğinde daha çok fiziksel sağlık alanında göstergelerin daha fazla olduğu, bilişsel, dil, sosyal duygusal gelişim alanlarında görece daha az göstergenin olduğu görülmüştür. Amerika'daki eyaletlerden bazıları bebek/küçük çocuk iyi oluşa yönelik gelişim göstergeleri veri sistemlerini daha iyi hale getirmiş olmasına karşın daha sağlıklı ve güçlü veriler elde etmek için daha çok geliştirmeleri önerilmektedir.

Yan ve diğerleri (2022) tarafından yapılan çalışmada kırsal kesimdeki anaokulları müdürlerinin liderliği, erken çocukluk öğretmenlerinin iyi oluşu ve örgütsel yapı arasındaki ilişkinin sürdürülebilir kalkınma mekanizmasındaki gücünün belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Çin'deki 1958 erken çocukluk öğretmenine çevrimiçi bir anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda kırsal kesimdeki anaokullarında çalışan öğretmenlerin iyi oluş düzeyinin, yöneticilerin liderlik düzeyinin ve örgütsel yapının orta ila yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Okul müdürlerinin liderlik seviyesinin öğretmenlerin iyi oluş halini olumlu yönde yordadığı görülmüştür. Yordama etkisini temel olarak

kolaylaştıran ise örgütsel yapıdaki kolaylaştırıcı organizasyon boyutu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kheraa ve diğerleri (2023) tarafından yapılan çalışmada 2-5 yaş arası okul öncesi dönem çocuklarının iyi oluşları üzerinde COVID-19 salgınının etkilerini çeşitli boyutlarda ele alan makaleleri inceleyerek ebeveynlere rehber niteliğinde bir içerik oluşturulması amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında incelenen 156 makale sonucunda COVID-19 sürecinde çocukların yaşayacakları zorluklar karşısında telesağlık gibi çevrimiçi hizmetlerin anne-babalar için kolaylaştırıcı bir yol olacağı ve medyayı daha az kullanmaları gerektiği önerilmektedir. Ayrıca anne babalar bu süreçte sürekli evde zaman geçirmek durumunda kalan çocuklarının gelişimin daha sağlıklı olması için müşavirlik desteği alabilmelidir. Bu sebeple anne-babaların her yıl düzenli olarak belli temel kontrollerden geçmesinin çocuk yetiştirme sürecinde daha doğru bir yol izleyebilmeleri açısından önerilmektedir.

Sak ve diğerleri (2023) tarafından yapılan çalışmada Çek ve Türk okul öncesi öğretmenlerinin merhamet düzeyleri ile psikolojik iyi oluş halinin farklı değişkenler bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda Türk okul öncesi öğretmenlerinin merhamet düzeyleri daha yüksek iken psikolojik iyi oluş düzeyleri Çek okul öncesi öğretmenlerine göre daha düşük çıkmıştır. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile kıdem, eğitim düzeyi, okutulan yaş grubu, özel gereksinimli öğrencinin olup olmaması veya dini inanç değişkenleri bakımından anlamlı bir farklılık yoktur. Cinsiyet, yaş, medeni durum, anne-baba olma ve sınıfında bulunan öğrenci sayısı değişkenleri ile okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş hali arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bunun dışında okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile merhamet duyguları arasında olumlu ve orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Silva ve diğerleri (2023) tarafından yapılan çalışmada psikometrik özellikleri değerlendirilen *Autoquestionnaire Qualité de Vie Enfant Imagé (AUQEI)* adlı ölçeğin incelenmesi ve demografik özellikler ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Brezilya'daki 443 okul öncesi çocuğunun katıldığı araştırmada ölçeğin dış değişkenler bakımından geçerli olduğu, faktörler arasında doğrusallık olduğu ve iki madde arasındaki

korelasyonun yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan çocuklardan 4'te 3'ünün öznel iyi oluşunun olumlu yönde olduğu belirlenmiştir. Çocuğun veya annesinin demografik değişkenleri ile öznel iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Çocukların öznel iyi oluşunun eğlence veya kutlama gibi iyi hissettiren anlarda yüksek iken aileden uzak olduğu, hastanede kalma, ilaçlı tedavi süreci gibi anlarda düşük puan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna göre AUQEI ölçeği çocukların öznel iyi oluşunu ölçmek için geçerli ve güvenilir bir araçtır.

Ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde pozitif psikoloji yaklaşımının etkisiyle 2000'li yıllarda psikolojik iyi oluş konusunda yapılmaya başlanan araştırmalarda son yıllarda ciddi bir artış gösterdiği anlaşılmaktadır. Araştırmacılar tarafından çeşitli değişkenlerle okul öncesi dönem çocuklarının, ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri belirlenmeye çalışılmakta ve psikolojik iyi oluşun farklı değişkenlerle ilişkisi incelenmektedir. Covid-19 salgını döneminde okul öncesi dönem çocukları, ebeveynleri ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin incelendiği araştırmalarda da görüldüğü gibi salgın gibi kriz durumlarında dahi yalnızca beden sağlığı değil aynı zamanda ruh sağlığı da hayati önem taşımaktadır. Ruh sağlığını ve psikolojik sağlamlığı korumak giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Psikolojik iyi olma hali bireyin yaşamının ilk yıllarına tekabül eden okul öncesi döneminde daha fazla üstünde durulması gereken bir konudur. Ruh sağlığı için önemli bir olgu olan psikolojik iyi oluşa ilişkin yapılan çalışma sayılarının alan için yeterli düzeyde olmadığı düşünülmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının, ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin sosyo-demografik değişkenlere göre incelendiği bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Yapılan bu araştırma ile alan yazına önemli bir katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Bölüm 3

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçları, araştırmanın geçerliği, veri toplama süreci ve verilerin analizine yer verilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları ile ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları incelenmiştir. Tarama araştırmalarında bir konuya ilişkin örneklem grubunun algı veya görüşlerine dair veriler toplanmakta, bu süreçte değişkenleri etkileyecek herhangi bir müdahale olmadan kendi doğal sürecindeki mevcut durum betimlenmeye çalışılmaktadır. Tarama araştırmalarında değişkenler “hangi sıklıkta, ne zaman, nasıl, ne düzeyde” gibi çeşitli boyutlarıyla ele alınabilmektedir (Büyüköztürk vd., 2020; Tuncer, 2020). Tarama araştırması yaparken dikkat edilmesi gereken birkaç husus vardır. İlk olarak araştırmanın amacının net ve belirgin olması tarama araştırması için birinci koşuldur. Araştırmanın genel amacı belirlendikten sonra alt amaçların da belirlenerek bu amaçların hepsinin aşamalı şekilde ele alınması önemlidir. Bu şekilde araştırmanın sınırları belirlenmiş olacaktır. Tarama araştırmalarında bir diğer önemli husus ise araştırmanın evrenin belirlenmesidir. Araştırmada evren aracılığıyla veriye erişebilirlik imkanları değerlendirilerek örneklemin olup olmayacağına bakılmaktadır. Dikkat edilmesi gereken üçüncü kriter ise maliyet planlamasının yapılmasıdır. Araştırma için gereken finansal bütçenin ve kaynakların ne olması gerektiği önceden planlanır ise araştırma başarılı ve kolay bir şekilde uygulanabilmektedir (Sezgin Selçuk, 2019).

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Van ili merkez ilçelerinde, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş aralığındaki çocuklar, ebeveynleri ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın veri toplama süreci

başlamadan önce Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Yayın Etik Kurulu ve Van İl Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Ardından, İl Millî Eğitim Müdürlüğü aracılığıyla Van'da bulunan okul öncesi eğitim kurumlarının listesine ulaşılmıştır. Van ili merkez ilçelerinde bulunan resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarından basit seçkisiz örneklem yöntemi ile araştırmada yer alacak okullar belirlenmiş; ardından yine basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile çocuklar ve bu çocukların ebeveyn ve öğretmenleri belirlenerek örneklem oluşturulmuştur. Basit seçkisiz örneklem yönteminde, evreni temsil eden her birey örnekleme dahil olma sürecinde aynı düzeyde seçilme şansına sahiptir. Bu sayede örneklemin evreni temsil etme potansiyeli yüksek olmaktadır (Büyüköztürk vd., 2020). Sonuç olarak araştırmanın örneklemini, Van ili merkez ilçelerindeki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş aralığındaki 400 çocuk, 400 ebeveyn ve 400 öğretmen oluşturmuştur.

Tablo 1

Çalışmanın Katılımcılarına Ait Demografik Bilgiler

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına İlişkin Bilgiler		n	%
Çocuğun Yaşı	5 yaş	103	25,8
	6 yaş	297	74,3
Çocuğun Cinsiyeti	Kız	199	49,8
	Erkek	201	50,3
Okul Öncesi Eğitim Alma Süresi	1 yıl	294	73,5
	2 yıl	106	26,5
Kardeş Sayısı	1,00	156	39,0
	2,00	124	31,0
	3,00	28	7,0
	4,00	38	9,5
	Kardeşi yok	54	13,5
Anadili	Türkçe	265	66,3
	Kürtçe	135	33,8
Ebeveynlere İlişkin Bilgiler		n	%
Çocuğa Yakınlık Durumu	Anne	263	65,8
	Baba	137	34,3
Ebeveynin Medeni Durumu	Evli	380	95,0
	Boşanmış/eşi vefat etmiş	20	5,0
Annenin Eğitim Düzeyi	İlkokul	84	21,0
	Ortaokul	54	13,5
	Lise	144	36,0
	Önlisans	40	10,0
	Lisans	78	19,5

Babanın Eğitim Düzeyi	İlkokul	31	7,8
	Ortaokul	59	14,8
	Lise	158	39,5
	Önlisans	43	10,8
	Lisans	109	27,3
Annenin Yaşı	25 ve altı	19	4,8
	26-30	117	29,3
	31-35	180	45,0
	36-41	64	16,0
	41 yaş üstü	20	5,0
Babanın Yaşı	26-30	33	8,3
	31-35	133	33,3
	36-41	178	44,5
	41 yaş üstü	56	14,0
Evlilik Süresi	6-12 yıl	294	73,5
	13-25 yıl	106	26,5
Aylık Gelir	10000 ve aşağısı	144	36,0
	10001-20000	175	43,8
	20001-40000	81	20,3
Okul Öncesi Öğretmenlerine İlişkin Bilgiler		n	%
Cinsiyet	Kadın	373	93,3
	Erkek	27	6,8
Yaş	23-28	101	25,3
	29-34	164	41,0
	35-40	79	19,8
	41-48	56	14,0
Mesleki Kıdem	1-5	159	39,8
	6-10	134	33,5
	11-15	69	17,3
	16 ve yukarısı	38	9,5
Eğitim Düzeyi	Önlisans	30	7,5
	Lisans	326	81,5
	Yüksek Lisans	44	11,0
Çalışma Durumu	Kadrolu	299	74,8
	Sözleşmeli	39	9,8
	Ücretli	62	15,5
Eğitim Verilen Yaş Grubu	5 yaş grubu	178	44,5
	6 yaş grubu	60	15,0
	5-6 yaş grubu	162	40,5
Çalışılan Kurum Türü	Bağımsız anaokulu	273	68,3
	Anasınıfı	127	31,8
Çalışılan Sektör	Özel sektöre ait okul	20	5,0
	Devlete ait resmi okul	380	95,0
Sınıflarında Bulunan Çocuk Sayısı	11-15	98	24,5
	16-20	155	38,8
	21-25	99	24,8
	26-30	48	12,0
Çalışılan Statü	Öğretmen	296	74,0

Çalışmaya katılan okul öncesi dönem çocuklarının 103'ü (%25,8) 5 yaşında iken 297'si (%74,3) 6 yaşındadır. Çocukların cinsiyetleri incelendiğinde ise 199'unun (%49,8) kız olduğu, 201'inin (%50,3) ise erkek olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitim alma süreleriyle ilişkili olarak 294'ünün (%73,5) 1 yıl süreyle okul öncesi eğitim aldığı ve 106'sının (%26,5) ise 2 yıl süreyle okul öncesi eğitim aldıkları görülmektedir. Okul öncesi dönem çocuklarının kardeş sayıları incelendiğinde bir kardeşi olan (%39) çocukların sayıca en fazla oldukları söylenebilir. Katılımcı çocuklardan 265'inin (%66,3) anadili Türkçe iken, 135'inin (%33,8) anadili Kürtçe'dir.

Çalışmaya katılan 400 ebeveynden 263'ü (%65,8) annelerden, 137'si (%34,3) babalardan oluşmaktadır. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu (n=380, %95,0) evli olduklarını beyan etmişlerdir. Annelerin eğitim durumuna bakıldığında annelerin en çok lise mezunu oldukları görülmektedir (n=144, %36). Babalarının eğitim durumuna bakıldığında babaların en çok lise mezunu oldukları görülmektedir (n=158, %39,5). Annelerin yaşlarına ilişkin dağılım incelendiğinde en yüksek dağılımın 31-35 yaş aralığında (n=180, %45) olduğu görülmektedir. Babaların yaşlarına ilişkin dağılım incelendiğinde en yüksek dağılımın 36-41 yaş aralığında (n=178, %44,5) olduğu görülmektedir. Katılımcıların evlilik süreleri incelendiğinde katılımcıların en çok 6-12 yıl aralığında evli oldukları görülmektedir (n=294, %73,5). Katılımcıların aylık gelirleri incelendiğinde katılımcıların yarısına yakınının (n=175, %43,8) 10001-20000 aralığında aylık gelire sahip oldukları söylenebilir.

Çalışmaya katılan 400 okul öncesi öğretmeninden 373'ü (%93,3) kadınlardan, 27'si (%6,8) erkeklerden oluşmaktadır. Öğretmenlerin yaş dağılımları incelendiğinde öğretmenlerin en fazla (n=164, %41) 29-34 yaş aralığında oldukları söylenebilir. Katılımcı öğretmenlerden 1-5 yıl aralığında mesleki kıdeme sahip okul öncesi öğretmenlerinin en fazla (n=159, %39,8) oldukları söylenebilir. Okul öncesi öğretmenlerinin çoğu lisans mezunu (n=326, %81,5) olup, kadrolu (n=299, %74,8) olarak çalışmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinden 178'i (%44,5) 5 yaş grubuna eğitim verirken, 60'ı (%15) 6 yaş grubuna eğitim vermektedir. Okul öncesi öğretmenlerinden 273'ü (%68,3)

bağımsız anaokulunda görev yapmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğu (n=380, %95) devlete ait resmi okullarda görev yapmaktadır. Öğretmenlerin sınıflarındaki çocukların sayıları incelendiğinde, sınıflarında 16-20 aralığında çocuk bulunan öğretmenlerin çoğunlukta oldukları (n=155, %38,8) söylenebilir. Öğretmen statüsünde çalışan öğretmenler (n=296, %74) katılımcı öğretmenlerin çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Katılımcılar çalışmanın amacı hakkında bilgilendirilmişlerdir. Çalışmaya katılmayı kabul eden katılımcılara onam formu imzalatılmış ve ardından veri toplama araçları velilere ve öğretmenlere elden verilerek gönüllü katılım esasına dayalı olarak katılımcılara uygulanmıştır. Araştırmada çocuklar ve yetişkinler için olmak üzere iki ayrı ölçek kullanılmıştır. Çocukların psikolojik iyi oluş düzeyini belirlemeye yarayan, Atan (2020) tarafından geliştirilen “5/6 Yaş Çocukları İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” ebeveynler tarafından çocukları için doldurulmuştur. Yetişkin ölçeği olarak ebeveynlerin ve öğretmenlerin kendi psikolojik iyi oluş düzeylerini belirlemeye yarayan, Diener vd. (2009) tarafından geliştirilen ve Telef (2011; 2013) tarafından Türkçeye uyarlanan Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Veriler iki aşamada toplanmış olup, birinci aşamada çocuk adına ebeveynleri tarafından doldurulan 5/6 Yaş Çocukları İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Atan, 2020) ile çocukların psikolojik iyi oluş düzeyine yönelik veriler toplanmıştır. Aynı zamanda ebeveynin kendi psikolojik iyi oluş düzeyini belirlemeye yönelik Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Diener vd., 2009) ebeveynlere verilmiş olup her çocuğun ve ebeveynin ölçek formu ebeveynler tarafından doldurulmuştur. İkinci aşamada ise her çocuğun öğretmeni tarafından Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Diener vd., 2009) yanıtlanarak her bir çocuk için çocuk-ebeveyn-öğretmen psikolojik iyi oluş ölçekleri gruplandırılmıştır. Daha sonra üç ayrı grubun psikolojik iyi oluşları ayrı ayrı incelenerek çocuğun, ebeveynin ve öğretmenin psikolojik iyi oluşları demografik değişkenlerine ve aralarındaki ilişki bağlamında incelenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada çocuklar ve yetişkinler için olmak üzere iki ayrı psikolojik iyi oluş ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Çocukların psikolojik iyi oluş düzeyini belirlemeye yarayan, Atan (2020) tarafından geliştirilen “5/6 Yaş Çocukları İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” ebeveynler tarafından çocuk adına doldurulmuştur. Yetişkin ölçeği olarak ebeveynlerin ve öğretmenlerin kendi psikolojik iyi oluş düzeylerini belirlemeye yarayan, Diener vd. (2009) tarafından geliştirilen ve Telef (2011; 2013) tarafından Türkçeye uyarlanan Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılmış ve veriler iki aşamada toplanmıştır.

5/6 yaş çocukları için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği. Atan (2020) tarafından geliştirilen ölçek, çocuk adına ebeveynler tarafından yanıtlanmakta ve çocukların psikolojik iyi oluşunu belirlemeye yaramaktadır. İlk olarak 177 maddeden oluşan ölçek, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri sonucunda 111 madde ölçek dışı bırakılmıştır. Son hali 66 maddeden oluşan ölçekte 9 alt boyut bulunmaktadır. Alt boyutlar; fiziksel sağlık (6 madde), düşük içselleştirme (6 madde), düşük dışsallaştırma (10 madde), öz düzenleme (6 madde), sosyal yetkinlik-girişkenlik (7 madde), bilişsel yetkinlik (7 madde), değer davranışları (6 madde), psikolojik dayanıklılık (10 madde), yaşam doyumu (8 madde) olarak belirlenmiştir. Ölçek 5’li Likert tipi derecelendirme ile hazırlanmış olup 1 (hiç), 2 (nadiren), 3 (bazen), 4 (çoğunlukla), 5 (her zaman) şeklinde sıralanmıştır. Ölçekte 5. Madde ile düşük içselleştirme ve düşük dışsallaştırma alt boyutunun tüm maddeleri (7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 ve 22. maddeler) tersten puanlanmaktadır. Ölçekten alınan en düşük puan 66, en yüksek puan 330’dur (Atan, 2020).

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği. Araştırmada öğretmenlerin ve ebeveynlerin psikolojik iyi oluşlarını belirlemek için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Diener vd. (2009) tarafından geliştirilen, Telef (2011; 2013) tarafından Türkçe uyarlama çalışması yapılan ve yetişkinlerin psikolojik iyi oluş düzeyini belirlemeye yarayan ölçek 8 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri 1 “Kesinlikle Katılmıyorum”, 7 “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde 7’li Likert tipi derecelendirme ile puanlanmaktadır. Tüm maddeler olumlu ifadeler içerdiğinden

tersten puanlanan herhangi bir madde yoktur. Ölçeğin güvenirlik çalışmasında Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .80 olduğu saptanmıştır (Diener vd., 2009; Telef, 2011; 2013).

Verilerin Analizi

İlk olarak demografik bilgi formu ve ölçekler ile ulaşılan veriler değerlendirilirken, birden çok işaretlenen ya da cevap verilmeyen madde olup olmadığı kontrol edilmiştir. Eksikleri olan 18 ölçek değerlendirme dışında tutulmuştur. Bilgi formları ile ölçeklerden elde edilen bilgiler SPSS paket programına aktararak değerlendirmeye alınmıştır.

Çalışmanın verileri SPSS-26 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın verileri öncelikle uç değer bağlamında incelenmiş olup uç değer olarak belirlenen 6 veri analiz dışı bırakılmıştır. Veri analizinde parametrik ya da non-parametrik testlerden hangisinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle parametrik testlerin varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığı test edilmiştir. Normal dağılımın sağlanıp sağlanmadığının test edilmesi için Kolmogorow-Smirnov testi, Skewness ve Kurtosis değerleri ile Histogram, Q-Q grafiği incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının -2 ile +2 aralığında olmasının normallik varsayımının bir ölçüsü olarak kabul edilebileceği ifade edilmektedir (George ve Mallery, 2010). Tablo 2 incelendiğinde öğretmen, ebeveyn ve çocuklardan toplanan üç ölçeğin Skewness ve Kurtosis değerlerinin -2 ile +2 arasında olduğu görülmektedir.

Tablo 2

Verinin Normalliğine İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	n	Skewness	Kurtosis
Ebeveynler için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	400	-,985	,693
Çocuklar için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	400	-,432	-,495
Öğretmenler için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	400	-1,053	1,580

Varyansların homojenliğini incelemek için Levene homojenlik testine ait dağılım incelendiğinde Levene İstatistiği $p>.05$ olduğundan homojenlik varsayımının sağlandığı belirlenmiştir. Özetle verinin dağılımına ilişkin bulgular

verinin normal dağılım gösterdiğini ortaya koymaktadır. Alt problemlere göre araştırmanın verileri parametrik testlerle analiz edilmiştir. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları, okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları ve okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları için öncelikle betimsel analizler yapılmış daha sonrasında ise demografik değişkenlere göre karşılaştırmalar yapılmıştır. Üç ve daha fazla gruptan oluşan değişkenlerin karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. ANOVA sonucuna göre anlamlı farkın bulunduğu durumlarda Post Hoc testlerinden Bonferroni kullanılmıştır. İki gruptan oluşan değişkenlerin karşılaştırılmasında ise bağımsız örneklem için t-testi kullanılmıştır. Ayrıca, değişkenler arasındaki ilişkiye Pearson Momentler Çarpımı ile bakılmıştır.

Bölüm 4

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde katılımcılarının ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ilişkin betimsel ve çıkarımsal istatistiksel analiz sonuçlarına yer verilmektedir. Bulguların raporlanmasında araştırma soruları dikkate alınmıştır.

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşuna İlişkin Bulgular

1. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları ne düzeydedir?

Aşağıda yer alan Tablo 3'te çalışmaya katılan okul öncesi dönem çocuklarının Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinden aldıkları ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır.

Tablo 3

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşları

Psikolojik İyi Oluş	n	Minimum	Maximum	$\bar{x}$	Ss.
Katılımcı Çocukların Psikolojik İyi oluşları	400	192,00	315,00	262,66	29,82

Tablo 3 incelendiğinde çalışmaya katılan okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluş ortalamalarının ($\bar{x}=262,66$) yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

2. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Yaşlarına Göre T Testi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Yaş	n	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Çocukların Psikolojik İyi oluşları	5 yaş	103	253,08	32,31	-3,848	,000
	6 yaş	297	265,98	28,21		

* $p<.05$

Tablo 4 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<.05$). 6

yaşındaki okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının ($\bar{x}=265,98$) 5 yaşındaki çocukların psikolojik iyi oluşlarından ($\bar{x}=253,08$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.

3. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 5

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Cinsiyetlerine Göre T Testi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Çocukların Psikolojik İyi oluşları	Kız	199	264,45	26,83	1,192	,234
	Erkek	201	260,90	32,47		

* $p<.05$

Tablo 5 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p>.05$).

4. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları okul öncesi eğitim alma sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 6

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Okul Öncesi Eğitim Alma Sürelerine Göre T Testi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Eğitim	n	$\bar{x}$	Ss.	t	p
	Alma Süresi					
Çocukların Psikolojik İyi Oluşları	1 yıl	294	258,06	29,78	-5,309	,000
	2 yıl	106	275,42	26,09		

* $p<.05$

Tablo 6 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının okul öncesi eğitim alma sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<.05$). 2 yıl süreyle eğitim alan okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının ($\bar{x}=275,42$) 1 yıl süreyle eğitim alan çocukların psikolojik

iyi oluşlarından ($\bar{x}=258,06$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir.

5. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları kardeş sayılarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 7

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Kardeş Sayılarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Kardeş Sayısı	n	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
	1,00	156	264,58	31,57				
Çocukların Psikolojik İyi Oluşları	2,00	124	262,02	31,81				
	3,00	28	260,46	12,58	4	,460	,765	-
	4,00	38	257,86	28,43				
	Kardeşi yok	54	263,12	27,48				

* $p < .05$ A=1, B=2, C=3, D= 4, E=Kardeşi Yok

Tablo 7 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının kardeş sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$).

6. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları ana dillerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 8

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Ana Dillerine Göre T Testi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Anadil	N	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Çocukların Psikolojik İyi oluşları	Türkçe	265	264,17	29,13		
	Kürtçe	135	259,71	31,01	1,417	,157

* $p < .05$

Tablo 8 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının ana dillerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$).

7. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları ailelerinin aylık gelirlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 9

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Ailelerinin Aylık Gelirlerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Aylık Gelir	n	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Çocukların Psikolojik İyi Oluşları	10000 ≤	144	255,92	31,71				
	10001-20000	175	264,54	25,43	2	7,108	,001	A-B
	20001-40000	81	270,60	32,82				A-C

* $p < .05$ A=10000 ve aşağısı, B=10001-20000, C=20001-40000

Tablo 9 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının ailelerinin aylık gelirlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p < .05$). Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunun belirlenmesine yönelik yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; aileleri 10000 ve aşağısında aylık gelire sahip olan çocukların psikolojik iyi oluşları ($\bar{x}=255,92$) ailelerinin aylık geliri 10001-20000 aralığında olan ($\bar{x}=264,54$) ve ailelerinin aylık geliri 20001-40000 aralığında olan ($\bar{x}=270,60$) çocukların psikolojik iyi oluşlarından istatistiksel olarak daha düşüktür.

8. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları annelerinin eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 10

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Çocukların Psikolojik İyi Oluşları	İlkokul	84	255,54	25,79	4	4,138	,003	B-A
	Ortaokul	54	273,07	36,69				B-C
	Lise	144	259,21	26,92				
	Önlisans	40	266,37	13,25				

Lisans 78 267,60 36,65

* $p < .05$ A= İlkokul, B= Ortaokul, C=Lise, D=Önlisans, E=Lisans

Tablo 10 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının annelerinin eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p < .05$). Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunun belirlenmesine yönelik yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; anneleri ortaokul mezunu olan çocukların psikolojik iyi oluşları ($\bar{x}=273,07$) anneleri ilkokul mezunu olan ($\bar{x}=255,54$) ve anneleri lise mezunu olan ($\bar{x}=259,21$) çocukların psikolojik iyi oluşlarından istatistiksel olarak daha yüksektir.

9. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları babalarının eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 11

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşlarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
	İlkokul	31	256,41	36,94				
Çocukların Psikolojik İyi Oluşları	Ortaokul	59	240,79	30,58				
	Lise	158	269,99	25,15	4	12,024	,000	B-C B-D
	Önlisans	43	268,55	30,38				B-E
	Lisans	109	257,14	31,65				

* $p < .05$ A= İlkokul, B= Ortaokul, C=Lise, D=Önlisans, E=Lisans

Tablo 11 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının babalarının eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p < .05$). Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunun belirlenmesine yönelik yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; babaları ortaokul mezunu olan çocukların psikolojik iyi oluşları ($\bar{x}=240,79$) babaları lise mezunu olan ($\bar{x}=269,99$), babaları önlisans mezunu olan ($\bar{x}=268,55$) ve babaları lisans mezunu olan ($\bar{x}=257,14$) çocukların psikolojik iyi oluşlarından istatistiksel olarak daha düşüktür.

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşuna İlişkin Bulgular

10. Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları ne düzeydedir?

Aşağıda yer alan Tablo 12’de çalışmaya katılan okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluş ölçeğinden aldıkları ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır.

Tablo 12

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları

Psikolojik İyi Oluş	N	Minimum	Maximum	$\bar{x}$	Ss.
Katılımcı ebeveynlerin Psikolojik İyi oluşları	400	24,00	56,00	47,12	7,03

Tablo 12 incelendiğinde çalışmaya katılan okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluş ortalamalarının ($\bar{x}=47,12$) yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

11. Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları çocuğa yakınlık durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 13

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Çocuğa Yakınlık Durumuna Göre T Testi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Yakınlık	N	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Ebeveynlerin Psikolojik İyi oluşları	Anne	263	47,01	6,97	-,407	,684
	Baba	137	47,32	7,18		

* $p < .05$

Tablo 13 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının çocuğa yakınlık durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$).

12. Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 14

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Medeni Durumlarına Göre T Testi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Ebeveynlerin Psikolojik İyi oluşları	Evli	380	47,52	6,78	5,196	,000
	Boşanmış	20	39,40	7,38		

* $p < .05$

Tablo 14 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları medeni durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p < .05$). Evli olan ebeveynlerin psikolojik iyi oluşları ($\bar{x}=47,52$) boşanmış olan ($\bar{x}=39,40$) ebeveynlerin psikolojik iyi oluşlarından istatistiksel olarak daha yüksektir.

13. Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 15

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Anne Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluşları	İlkokul	84	44,27	6,26	4	7,888	,000	B-A B-C E-A
	Ortaokul	54	50,48	4,82				
	Lise	144	46,70	8,35				
	Önlisans	40	47,42	5,12				
	Lisans	78	48,47	6,02				

* $p < .05$ A= İlkokul, B= Ortaokul, C=Lise, D=Önlisans, E=Lisans

Tablo 15 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının anne eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p < .05$). Hangi gruplar arasında anlamlı bir

farklılık olduğunun belirlenmesine yönelik yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; ortaokul mezunu olan annelerin psikolojik iyi oluşları ($\bar{x}=50,48$) ilkokul mezunu olan ($\bar{x}=44,27$) ve lise mezunu olan annelerin ($\bar{x}=46,70$) psikolojik iyi oluşlarından istatistiksel olarak daha yüksektir. Ayrıca, lisans mezunu olan annelerin ($\bar{x}=48,47$) psikolojik iyi oluşları ilkokul mezunu olan annelerin ($\bar{x}=44,27$) psikolojik iyi oluşlarından istatistiksel olarak daha yüksektir.

14. Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 16

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Baba Eğitim Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
	İlkokul	31	45,51	6,86				
Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluşları	Ortaokul	59	46,72	5,30				
	Lise	158	47,76	7,85	4	2,015	,092	-
	Önlisans	43	44,95	8,01				
	Lisans	109	47,71	6,04				

* $p < .05$ A= İlkokul, B= Ortaokul, C=Lise, D=Önlisans, E=Lisans

Tablo 16 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının baba eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$).

15. Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları annenin yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 17

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Annenin Yaşına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Annenin Yaşı	n	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluşları	25 ve altı	19	40,57	8,84	4	5,900	,000	B-A

Psikolojik İyi Oluşları	26-30	117	46,29	7,00					C-A
	31-35	180	47,79	7,04					D-A
	36-41	64	48,57	5,49					E-A
	41 üstü	20	47,50	6,38					

* $p < .05$ A= 25 ve altı, B= 26-30, C=31-35, D=36-41, E=41 üstü

Tablo 17 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının annenin yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p < .05$). Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunun belirlenmesine yönelik yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; 26-30 yaş aralığında olan annelerin ($\bar{x}=46,29$), 31-35 yaş aralığında olan annelerin ($\bar{x}=47,79$), 36-41 yaş aralığında olan annelerin ($\bar{x}=48,57$) ve 41 üstü yaşta olan annelerin ($\bar{x}=47,50$) psikolojik iyi oluşları 25 ve altı yaşında olan annelerin ($\bar{x}=40,57$) psikolojik iyi oluşlarından istatistiksel olarak daha yüksektir.

16. Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları babanın yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 18

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Babanın Yaşına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Babanın Yaşı	n	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluşları	26-30	33	44,54	8,99				
	31-35	133	47,48	6,65				
	36-41	178	47,15	7,38	4	1,715	,163	-
	41 üstü	56	47,66	5,10				

* $p < .05$ A=26-30, B=31-35, C=36-41, D=41 üstü

Tablo 18 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının babanın yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$).

17. Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları aylık gelirlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 19

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Aylık Gelirlerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Aylık Gelir	n	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Ebeveynlerin	10000 ≤	144	47,63	7,29				
Psikolojik İyi Oluşları	10001-20000	175	46,10	6,95	2	3,573	,029	B-C
	20001-40000	81	48,39	6,51				

* $p < .05$ A=10000 ve aşağısı, B=10001-20000, C=20001-40000

Tablo 19 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının aylık gelirlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p < .05$). Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunun belirlenmesine yönelik yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; aylık geliri 20001-40000 aralığında olan ($\bar{x}=48,39$) ebeveynlerin psikolojik iyi oluşları aylık geliri 10001-20000 aralığında olan ($\bar{x}=46,10$) ebeveynlerin psikolojik iyi oluşlarından istatistiksel olarak daha yüksektir.

18. Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir

Tablo 20

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Psikolojik İyi Oluşları Evlilik Sürelerine Göre T Testi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Evlilik Süresi	N	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Ebeveynlerin	6-12 yıl	294	46,87	7,20		
Psikolojik İyi oluşları	13-25 yıl	106	47,82	6,52	-1,192	,234

* $p < .05$

Tablo 20 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının evlilik sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p>.05$).

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşuna İlişkin Bulgular

19. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları ne düzeydedir?

Aşağıda yer alan Tablo 21’de çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ölçeğinden aldıkları ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır.

Tablo 21

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşları

Psikolojik İyi Oluş	N	Minimum	Maximum	$\bar{x}$	Ss.
Öğretmenlerin Psikolojik İyi oluşları	400	27,00	56,00	47,04	5,96

Tablo 21 incelendiğinde çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ortalamalarının ($\bar{x}=47,04$) yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

20. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 22

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Cinsiyetlerine Göre T Testi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Öğretmenlerin Psikolojik İyi oluşları	Kadın	373	47,22	6,10	2,226	,027
	Erkek	27	44,59	2,40		

* $p<.05$

Tablo 22 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p<.05$). Kadın okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş

ortalamaları ($\bar{x}=47,22$) erkek okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ortalamalarından ($\bar{x}=44,59$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksektir.

21. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 23

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Yaşlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Yaş	n	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları	23-28	101	46,26	5,90	3	3,475	,016	D-C
	29-34	165	47,63	6,05				
	35-40	78	48,05	4,69				
	41-48	56	45,32	6,91				

* $p<.05$ A= 23-28, B= 29-34, C=35-40, D=41-48

Tablo 23 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p<.05$). Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunun belirlenmesine yönelik yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; 35-40 yaş aralığında olan okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ortalamalarının ($\bar{x}=48,05$), 41-48 yaş aralığında olan okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ortalamalarından ($\bar{x}=45,32$) istatistiksel olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

22. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 24

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Mesleki Kıdemlerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Mesleki Kıdem	n	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Öğretmenlerin	1-5	159	47,14	6,26	3	1,907	,128	-

Psikolojik İyi Oluşları	6-10	134	46,71	5,74
	11-15	69	48,27	4,11
	16 ve yukarısı	38	45,57	7,80

* $p < .05$ A= 1-5, B= 6-10, C=11-15, D=16 ve yukarısı

Tablo 24 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının mesleki kıdemlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$).

23. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 25

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Eğitim Durumlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları	Önlisans	30	50,33	5,94				
	Lisans	326	46,55	5,95	2	7,097	,001	A-B
	Yüksek lisans	44	48,45	5,19				

* $p < .05$ A= Önlisans, B= Lisans, C=Yüksek Lisans

Tablo 25 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının eğitim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p < .05$). Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunun belirlenmesine yönelik yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; önlisans mezunu olan okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ortalamalarının ($\bar{x}=50,33$), lisans mezunu olan okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ortalamalarından ($\bar{x}=46,55$) istatistiksel olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

24. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 26

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Çalışma Durumlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Çalışma Durumu	n	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları	Kadrolu	299	47,00	5,68				
	Sözleşmeli	39	47,20	5,21	2	,033	,968	-
	Ücretli	62	47,16	7,58				

* $p < .05$ A= Kadrolu, B= Sözleşmeli, C=Ücretli

Tablo 26 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının çalışma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$).

25. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları eğitim verdikleri yaş grubuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 27

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Eğitim Verdikleri Yaş Grubuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Yaş Grubu	N	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları	5 yaş	178	48,85	4,24				
	6 yaş	60	44,31	6,77	2	18,025	,000	A-B A-C
	5-6 yaş	162	46,07	6,64				

* $p < .05$ A= 5 yaş, B= 6 yaş, C=5-6 yaş

Tablo 27 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının eğitim verdikleri yaş grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p < .05$). Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunun belirlenmesine yönelik yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; 5 yaş grubuna eğitim veren okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ortalamalarının ($\bar{x}=48,85$), 6 yaş grubuna ($\bar{x}=44,31$) ve 5-6 karma yaş

grubuna ($\bar{x}=46,07$) eğitim veren okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ortalamalarından istatistiksel olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

26. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları çalıştıkları kurum türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 28

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Çalıştıkları Kurum Türüne Göre T Testi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Kurum Türü	N	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Öğretmenlerin Psikolojik İyi oluşları	Bağımsız anaokulu	273	48,01	4,48	4,889	,000
	Anasınıfı	127	44,96	7,92		

* $p<.05$

Tablo 28 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının çalıştıkları kurum türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p<.05$). Bağımsız anaokullarında çalışan okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ortalamaları ($\bar{x}=48,01$) anasınıflarında çalışan okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ortalamalarından ($\bar{x}=44,96$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksektir.

27. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları çalıştıkları sektöre göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 29

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Çalıştıkları Sektöre Göre T Testi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Sektör	N	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Öğretmenlerin Psikolojik İyi oluşları	Özel sektör	20	48,50	6,50	1,118	,264
	Devlet	380	46,97	5,93		

* $p<.05$

Tablo 29 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının çalıştıkları sektöre (Özel sektöre ait okul öncesi eğitim kurumu-devlete ait okul öncesi eğitim kurumu) göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p>.05$).

28. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları sınıflarındaki çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 30

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Sınıflarındaki Çocuk Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Çocuk Sayısı	N	$\bar{x}$	Ss.	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları	11-15	98	48,04	4,65	3	15,341	,000	A-D B-D C-D
	16-20	155	47,21	5,36				
	21-25	99	48,25	4,99				
	26-30	48	41,97	8,92				

* $p<.05$ A= 11-15, B= 16-20, C=21-25, D=26-30

Tablo 30 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının sınıflarındaki çocuk sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p<.05$). Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunun belirlenmesine yönelik yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; sınıflarında 11-15 aralığında çocuk bulunan ($\bar{x}=48,04$), sınıflarında 16-20 aralığında çocuk bulunan ($\bar{x}=47,21$) ve sınıflarında 21-25 aralığında çocuk bulunan ($\bar{x}=48,25$) okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ortalamalarının sınıflarında 26-30 aralığında çocuk bulunan ($\bar{x}=41,97$) okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ortalamalarından istatistiksel olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

29. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları çalıştıkları statüye göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 31

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Çalıştıkları Statüye Göre T Testi Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş	Statü	N	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Öğretmenlerin	Öğretmen	296	46,79	6,51		
Psikolojik İyi oluşları	Uzman öğretmen	104	47,77	3,93	-1,456	,146

* $p < .05$

Tablo 31 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının çalıştıkları statüye göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$).

30. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları ile ebeveynleri ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 32

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikolojik İyi Oluşları ile Ebeveynleri ve Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3
1- Çocukların Psikolojik İyi Oluşları	1		
2- Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluşları	,414**	1	
3- Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları	,033	-,067	1

* $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 32’de görüldüğü gibi, okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları ile ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = ,414$, $p < .05$). Diğer bir ifadeyle okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının artması durumunda ebeveynlerinin de psikolojik iyi oluşlarının artacağı ya da ebeveynlerin psikolojik iyi oluşlarının

artması durumunda çocuklarının da psikolojik iyi oluşlarının artacağı söylenebilir.

Okul ncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları ile ğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=,033$, $p>.05$). Ayrıca, okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları ile ğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=-,067$, $p>.05$).

Bölüm 5

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma kapsamında analizi yapılan bulguların sonuçları özetlenmiş, problem ve alt problemlere göre sonuçlar ilgili literatür ile karşılaştırılarak tartışılmış ve araştırma bağlamında uygulayıcılara ve araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

Sonuç

Bu araştırma kapsamında okul öncesi dönem çocuklarının, okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynleri ile öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri çeşitli sosyo-demografik değişkenler ve birbiriyle ilişkileri bağlamında incelenmiştir. Araştırma sonuçları sırasıyla okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluş düzeyleri, çocukların psikolojik iyi oluşlarının sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi, okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri, ebeveynlerin psikolojik iyi oluşlarının sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi, okul öncesi dönem çocuklarının öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri, öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarının sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi, okul öncesi dönem çocuklarının, ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi şeklinde sıralanmıştır.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları çocuğun yaşına göre farklılık gösterdiği, 6 yaşındaki çocukların psikolojik iyi oluşunun 5 yaşındaki çocukların psikolojik iyi oluşuna göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının okul öncesi eğitimi alma süresine göre anlamlı farklılık gösterdiği, 2 yıl süreyle eğitim alan

çocukların psikolojik iyi oluş düzeylerinin, 1 yıl veya daha az süreyle eğitim alan çocukların psikolojik iyi oluşuna göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının anadillerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının ailenin aylık gelirine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Ailelerinin aylık geliri düşük olan çocukların psikolojik iyi oluşlarının, ailelerinin aylık gelirinin yüksek olduğu çocukların psikolojik iyi oluşuna göre daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının annelerinin eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Anneleri ortaokul mezunu olan çocukların psikolojik iyi oluşu, anneleri ilkokul ve lise mezunu olan çocukların psikolojik iyi oluşuna göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının babalarının eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği, babaları ortaokul mezunu olan çocukların psikolojik iyi oluşlarının babalarının lise, ön lisans ve lisans mezunu olanların psikolojik iyi oluşuna göre daha düşük olduğu görülmüştür.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının çocuğa yakınlık durumuna (anne veya baba) göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının medeni durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği, evli olan ebeveynlerin psikolojik iyi oluşlarının boşanmış olan ebeveynlerin psikolojik iyi oluşuna göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, ortaokul mezunu olan annelerin psikolojik iyi oluşunun ilkokul ve lise mezunu olan annelerin psikolojik

iyi oluşundan daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, lisans mezunu annelerin psikolojik iyi oluşu ilköğretim mezunu olan annelerden daha yüksektir.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının annenin yaşına göre anlamlı farklılık gösterdiği, 25 ve altı yaşında olan annelerin psikolojik iyi oluşu daha düşüktür.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının babanın yaşına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının aylık gelirlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği, aylık geliri yüksek olan ebeveynlerin psikolojik iyi oluşunun daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının evlilik süresine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının yüksek olduğu belirlenmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği, kadın okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının erkek okul öncesi öğretmenlerin psikolojik iyi oluşundan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının yaşlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği, 35-40 yaş arasındaki öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının mesleki kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği, ön lisans mezunu olan okul öncesi öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarının lisans mezunu olan öğretmenlerin psikolojik iyi oluşundan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının çalışma durumlarına (kadrolu, sözleşmeli, ücretli) göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının eğitim verdikleri yaş grubuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, 5 yaş grubuna eğitim veren okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşunun, 5-6 karma yaş ile 6 yaş grubuna eğitim veren öğretmenlerin psikolojik iyi oluşundan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının bağımsız anaokulu/ anasınıfı gibi çalıştıkları okul türüne göre anlamlı farklılık gösterdiği, bağımsız anaokulunda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşunun daha yüksek olduğu görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının çalıştıkları sektöre (özel okul/devlet okulu) göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının sınıflarındaki çocuk sayısına göre anlamlı farklılık gösterdiği, sınıfında 26 ve üstü sayıda çocuk bulunan öğretmenlerin psikolojik iyi oluşunun daha düşük olduğu görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının çalıştıkları statüye (öğretmen/uzman öğretmen/baş öğretmen) göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşu ile ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşu ile öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma

Okul öncesi dönem çocuklarının, ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının çeşitli sosyo-demografik değişkenlere göre incelendiği

araştırmanın bu bölümünde problem ve alt problemlerine yönelik elde edilen bulgular alanyazına dayanarak tartışılmıştır.

Araştırmanın sonucuna göre okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşunun yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özbey ve diğerleri (2022) tarafından yapılan araştırmada 36-72 ay arasındaki çocukların iyi oluş hali ve psikolojik sağlımlıklarının yüksek olduğu görülmüştür. Silva ve diğerleri (2023) tarafından yapılan araştırmada ise okul öncesi dönem çocuklarının öznel iyi oluşu yüksek düzeyde çıkmıştır. Yapılan araştırma sonuçları ile bu araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir. Okul öncesi dönem çocuklarının oyun çağı çocukları olması, gerçekleştirmeleri gereken yaşam görev ve sorumluluklarının nispeten daha az olması, yaşamlarını oyun ve eğlence ile doldurarak kalıplaşmış olumsuz deneyimlerinin yeteri kadar olmamasından dolayı psikolojik iyi oluş halinin yüksek olduğu düşünülebilir.

Okul öncesi eğitime devam eden 6 yaş grubundaki çocukların psikolojik iyi oluş düzeyi, 5 yaş grubundaki çocukların psikolojik iyi oluş düzeyinden daha yüksektir. Erata ve Özbey (2020) tarafından yapılan çalışmada da 60 ila 72 ay arasındaki okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşunun daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan 5,5 - 5,6 - 5,7 - 5,8 - 5,9 yaşındaki çocuklar 6 yaşında olarak değerlendirmeye alındığından bulgular benzerlik göstermektedir. Psikolojik iyi oluşun alt boyutları göz önünde bulundurulduğunda olumlu kişiler arası ilişkiler, kendini kabul, özerklik gibi boyutlar yaşla birlikte geliştiğinden 5 yaşa göre 6 yaş çocuğunun bu özelliklere sahip olma ve bunları gerçekleştirme becerisi daha iyidir. Bu durumda 6 yaş çocuğunun psikolojik iyi oluşunun daha yüksek çıkmasının beklenen bir durum olduğu söylenebilir.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Erata ve Özbey'in (2020) yaptığı araştırma sonucunda cinsiyetin okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik sağlımlığı üzerinde belirleyici olmadığı görülmüştür. Güngör (2023), okul öncesi dönem çocuklarının cinsiyeti ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Benzer olarak bu araştırmada da psikolojik iyi oluş ile cinsiyet arasında bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Bu durum cinsiyet rollerinin

okul öncesi dönemde belirginleşmediği ve dolayısıyla cinsiyete dayalı beklentilerin, yaşam görevlerinin ve sosyal ilişkilerin okul öncesi dönem çocuklarında henüz gerçekleşmediği ile ilgili olduğu söylenebilir. Geng ve He (2022) ile Kaye-Tzadok ve diğerleri (2017) tarafından yapılan araştırmalarda cinsiyet ile psikolojik/öznel iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Her iki araştırmanın da 10-15 yaş aralığındaki çocuklara yönelik yapıldığı dikkate alındığında psikolojik/öznel iyi oluş üzerinde cinsiyetin belirleyici olmasının yaş ile birlikte değişiklik gösterebileceği söylenebilir. Bunun sebebi olarak yaşla birlikte değişen yaşam görevleri, sosyal ilişkiler, okul başarısı veya aile iletişimi gibi psikolojik iyi oluş halini etkileyen cinsiyete dayalı faktörlerin değişiklik göstermesi ile ilişki olduğu düşünülebilir.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları okul öncesi eğitimi alma süresine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Araştırmanın sonucunda 2 yıl okul öncesi eğitim alan çocukların psikolojik iyi oluşlarının daha yüksek olduğuna yönelik bulgu Erata ve Özbey (2020) tarafından yapılan araştırma bulgularına benzerlik göstermektedir. Erata ve Özbey'in (2020) araştırmasında 3 ve üstü yıl okul öncesine devam eden çocukların psikolojik iyi oluşu daha yüksek çıkmıştır. Okul öncesi eğitimin çocuğa kazandırdığı bağımsız hareket etme, sosyal ilişki kurma, bilişsel yetkinlik, öz-düzenleme gibi beceriler psikolojik iyi oluşun alt boyutlarındandır. Okul öncesi eğitime devam etme süresi arttıkça yaşam becerilerinin edinimi de artmaktadır. Bu sebeple bağımsız hareket etme, sosyal ilişki kurma, bilişsel yetkinlik, öz-düzenleme gibi temel becerilerin erken çocukluktan başlayıp giderek gelişmesi psikolojik iyi oluş halini de arttırmaktadır.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Alanyazın incelendiğinde Wu ve diğerleri (2012) tarafından yapılan çalışmada 3 ila 6 yaş arasındaki çocukların genel ruh sağlığı ile kardeş sayısı arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır. Benzer olarak Erata ve Özbey'in (2020) yaptığı araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının kardeş sayısı ile psikolojik sağlamlıkları arasında bir ilişki bulunmamıştır. Psikolojik iyi oluş üzerinde tek çocuk veya birden fazla çocuk olmanın etkisinin olmamasının sebebi olarak okul öncesi dönem çocuğunun

yalnızca aile ile etkileşimde olan bir birey olmadığından kaynaklandığı düşünülebilir. Okul öncesi eğitimi alan bir çocuğun aile dışında okul ortamı gibi farklı bir sosyal çevreyle de etkileşimde olmasından kaynaklı, ailedeki kardeş sayısının tek başına belirleyici olmadığı söylenebilir.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşları anadillerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Psikolojik iyi oluş üzerinde başkalarıyla kurulan iletişim dilinin tek başına belirleyici olmadığı aynı zamanda iletişim yeterlilikleri (olumlu kişiler arası ilişkiler, çevresel hakimiyet vs. gibi psikolojik iyi oluşun alt boyutları), genel dil becerisi ve sosyal etkileşimin de önemli olduğu söylenebilir.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının ailenin aylık gelirinə göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, aylık geliri düşük olan ailelerdeki çocukların psikolojik iyi oluşlarının, aylık gelirin yüksek olduğu ailelerdeki çocukların psikolojik iyi oluşuna göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Alanyazın incelendiğinde Belete (2021), Nankinga ve diğerleri (2022) tarafından yapılan araştırmalarda sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarının psikolojik iyi oluşu daha düşüktür. Lee ve diğerleri (2017) gelir düzeyi düşük ailelerde ekonomik yetersizliğin oluşturduğu stres, kaygı, güvende hissetmeme gibi olumsuz duyguların çocuklarda olumsuz davranış eğilimini arttırdığını belirtmektedir (Akt., Atabey, 2017). Ailenin ekonomik durumunun düşük olması ailede temel ihtiyaçların karşılanması öncelikli olduğunu, psikolojik ihtiyaçları karşılamamanın ertelenmesi veya ihmal edilmesi durumu yaratabilir. Temel ihtiyaçlarını istediği düzeyde karşılayamayan aile bireyleri ekonomik sorunların farklı sonuçlarıyla karşılaşabilmektedir. Bu sonuçlar beslenme, barınma, sağlık hizmetlerinden yararlanamama olabileceği gibi tüm bunların beraberinde getirdiği olumsuz yaşantılar ailedeki bireylerin iyi olma halini de olumsuz etkileyebilmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının annelerinin eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Anneleri ortaokul mezunu olan çocukların psikolojik iyi oluşu daha yüksek çıkmıştır. Ortaokul mezunu anneleri, en yüksekten düşüğe doğru lisans, ön lisans, lise mezunu anneler takip etmiştir. Taştüner (2021) tarafından yapılan çalışmada ebeveynin,

Loudghiri ve diğeri (2021) tarafından yapılan çalışmada da annenin eğitim durumunun çocuğun psikolojik iyi oluşu üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Annelerin eğitim durumu arttıkça çocuğun psikolojik iyi oluş düzeyi de artmaktadır. Bu araştırmada alanyazından farklı olarak ortaokul mezunu annelerin lise mezunu annelerinden daha yüksek düzeyde çıkmıştır. Ortaokul mezunu olan annelerin çocuklarına yaklaşımları ilkokul mezunu olan annelere göre daha olumlu olduğu bilinmektedir. Ayrıca ortaokul mezunu annelerin lise mezunu ve üstü mezuniyeti olan annelere göre çocuklarından beklentileri daha optimal düzeyde kalabilmektedir. Bu durumda çocuklarında kaygı veya stresi tetikleyecek beklentilerin varlığı azaldıkça çocuğun psikolojik iyi oluş hali üzerinde olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşlarının babalarının eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği, babaları ortaokul mezunu olan çocukların psikolojik iyi oluşlarının daha düşük olduğu görülmüştür. Annelerin tersine babaların eğitim seviyesi düştükçe çocuklarının psikolojik iyi oluşları da daha düşük çıkmıştır. Bu durum babanın eğitim seviyesi ile çocuğun psikolojik iyi oluşu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve babanın eğitim seviyesinin aynı zamanda çocuğun psikolojisi üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Erdem (2017), okul öncesi dönem çocuklarının yılmazlık düzeyleri ile babanın eğitim seviyesi arasında ilişki olduğunu, babanın eğitim seviyesi arttıkça çocuğun yılmazlık puanlarının arttığı sonucuna ulaşmıştır. Çocuktaki olumlu duygu eğilimi ile babanın eğitim seviyesi arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Güngör'ün (2023) okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşu üzerine yaptığı çalışmada ise babanın eğitim seviyesi ile çocuğun psikolojik iyi oluşu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Eğitim seviyesi yüksek olan babaların çocukları ile etkili ve sağlıklı ilişki kurma becerilerinin eğitim seviyesi düşük olan babalara göre daha iyi olduğu, bunun da çocuğun psikolojik iyi oluşu üzerinde pozitif yönde bir etki sağladığı düşünülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşunun yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Suldo ve Fefer (2015), mutlu çocukların mutlu ebeveynlere sahip olduğunu, çocukların yaşam doyumu ile ebeveynlerinin

yaşam doyumunun paralellik gösterdiğini ifade etmektedir. Okul öncesi dönem çocukları ile ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğundan (Atan, 2020; Handa vd., 2014) çocuğun psikolojik iyi oluşunun ebeveyn iyi oluşunu olumlu etkilediği görülmektedir. Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin büyük bir çoğunluğun genç yetişkinlik döneminde olmasından kaynaklı daha üretken hissetmesi, yaşam dönemlerinden deneyimlerin ve yeniliklerin daha yüksek olduğu bir evrede olmaları, oyun çağında olan bir çocuğa sahip olmanın verdiği haz ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları çocuğa yakınlık durumuna (anne veya baba) göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu durumda anne veya baba olmanın psikolojik iyi oluş üzerinde belirleyici olmadığını, ebeveyn rolünden çok ebeveyn-çocuk ilişkisinin niteliğinin, ebeveynlerin kişisel yaşantılarının ve yaşamlarına ilişkin bireysel değerlendirmelerinin belirleyici olduğu söylenebilir. Anne veya baba rollerinin dışında birey olarak duygusal destek ihtiyaçları, aile içi ilişki biçimleri, aile dinamikleri gibi faktörlerin psikolojik iyi oluş üzerinde belirleyici olduğu düşünülebilir.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının medeni durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği, evli olan ebeveynlerin psikolojik iyi oluşunun daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kocaman'a (2019) göre evli olan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri bekar olan bireylere göre daha yüksek düzeydedir. Bu durum ebeveynlik streslerinin eşlerinden aldıkları destek ile azaldığını gösteren araştırma bulgularıyla (Jackson vd., 2013) paralellik göstermektedir. Ayrıca eşinden destek gören annelerin depresyon ve stres tetikleyicileri azalmakta ve ruh sağlıkları bu durumdan olumlu etkilenmektedir (Aksel, 2018). Bu durum eşler arasındaki sosyal desteğin, duygusal paylaşımların, görev ve sorumluluk dağılımının bireyin ruh sağlığı üzerindeki olumlu etkisini göstermektedir. Ailenin parçalanmamış olması, ebeveynler arasında ayrılık yaşanmamasının ebeveynin psikolojik iyi oluşu üzerinde olumlu anlamda etkili olduğu düşünülebilir.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, ortaokul mezunu olan annelerin psikolojik iyi oluşunun ilkokul ve lise mezunu olan annelerin psikolojik iyi oluşundan daha yüksek olduğu görülmüştür. Lisans mezunu annelerin psikolojik iyi oluşu ilkokul mezunu olan annelerden daha yüksektir. Köseoğlu (2022) ile Açar ve diğerlerinin (2021) yaptığı araştırmaların bulgularında da annenin eğitim seviyesi ile psikolojik iyi oluşu arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Annenin eğitim seviyesi arttıkça bir mesleğe sahip olma duruma da daha yüksektir. Bunun devamında dış dünyayla daha kolay iletişim sağlayabilmektedir. Bu sayede kendini kabul etme, özerk olma, kişisel gelişim becerisi, çevresel hakimiyet oluşturma gibi psikolojik iyi oluşun alt boyutlarını gerçekleştirebilme becerisine de daha kolay sahip olacağı düşünülebilir. Ortaokul mezunu annelerin psikolojik iyi oluşlarının lise mezunu olan annelerin psikolojik iyi oluşuna kıyasla daha yüksek olma durumu; eğitim seviyesi arttıkça yaşamdan beklentinin ve doyum arayışının daha fazla olmasından kaynaklı memnuniyetsizlik, daha iyi olma çabası ve daha çok şeye sahip olma isteğini tetikleyeceği şeklinde açıklanabilir. Bu durum eğitim seviyesi orta düzeyde kalan ortaokul mezunu olan annelerde kendi yaşamına ilişkin sorgulama veya beklentilerin daha düşük düzeyde kalabileceğini göstermektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Babalar, eğitim durumlarına bakılmaksızın dış dünyayla etkileşimde oldukları mesleklere veya işlere sahip olabilmektedir. Bu sayede çevresel hakimiyet, özerk olma, kişisel gelişim gibi psikolojik iyi oluşun farklı boyutlarında tatmin sağlayabilecekleri ortam veya durumlara erişimleri kolaylaştığından eğitim durumunun psikolojik iyi oluşu üzerinde belirleyici olmadığı düşünülebilir.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları annenin yaşına göre anlamlı farklılık gösterdiği, 25 ve altı yaşında olan annelerin psikolojik iyi oluşlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. 25 ve altı yaşında olan anneler henüz genç yetişkinlik evresinin içinde olduklarından kendi kişisel yaşam hazırlıkları daha düşük seviyede olabilmektedir. Yaşam deneyimi

ve yaşam hazırlığı henüz tam ilerlemeden anne olmanın sorumluluklarının da bu kişiler üzerinde olumsuz etki oluşturduğu, bu anlamda psikolojik iyi oluşlarının düşük seviyede olduğu düşünülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları babanın yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Babaların psikolojik iyi oluşu üzerinde yaşlarının belirleyici olmaması, yaşa bakılmaksızın bir mesleğe sahip olmalarından ve bu sayede dış dünyayla daha erken etkileşimde bulunabilmelerinden dolayı babaların psikolojik iyi oluşları üzerinde yaşın belirleyici olmadığı düşünülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının aylık gelire göre anlamlı farklılık gösterdiği, aylık geliri yüksek olan ebeveynlerin psikolojik iyi oluşunun daha yüksek olduğu bulgusu ebeveyn gelirinin çocuk psikolojik iyi oluşu üzerinde etkili olduğu araştırmalarla (Belete, 2021; Nankinga vd., 2022) aynı şekilde değerlendirilebilir. Aksel (2018) aylık geliri yüksek olan ailelerde annenin psikolojik iyi oluşunun yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ekonomik gelirin yüksek olduğu ailelerde ebeveynlerin yaşam becerilerini geliştirme, yeterlilik duygusu ve yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabilme imkanlarının daha yüksek olduğu ve dolayısıyla yaşam doyumlarının daha yüksek çıkmasıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşlarının evlilik süresine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Evliliklerin nitelikleri, evlilik doyumunu, ebeveynler arası iletişimin sağlıklı olması, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayabilme yeterlilikleri evlilik süresinden bağımsız bir durum olmasından dolayı evlilik süresinin psikolojik iyi oluşları üzerinde belirleyici olmadığı söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kasapoğlu ve Didin'in (2019) yaptığı çalışmada da okul öncesi öğretmen adaylarının psikolojik iyi oluş düzeyinin yüksek çıktığı görülmektedir. Bu durumda okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenliğe başlamadan önce ve başladıktan sonra psikolojik iyi oluş düzeylerinin benzerlik gösterdiği söylenebilir. Royer ve Moreau (2016) tarafından yapılan çalışmada erken çocukluk eğitimcilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğu

sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleklerine yönelik olumlu tutuma sahip olduğuna yönelik yapılan araştırma sonuçlarından (Şahin-Sak vd., 2019) hareketle okul öncesi öğretmenliği mesleğini isteyerek ve ilgi duyarak yapmalarının öğretmenlerin psikolojik iyi oluş hali üzerinde olumlu bir etkisi olduğu düşünülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, kadın okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının erkek okul öncesi öğretmenlerin psikolojik iyi oluşundan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılım sağlayan okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyet dağılımına bakıldığında %93,3'ünün kadın olduğu ve bunun nicelik anlamında araştırma sonucunu etkilediği düşünülebilir. Aynı zamanda Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2022-2023 istatistiklerine göre okul öncesi öğretmenliğini tercih eden öğretmenlerin cinsiyetine bakıldığında kadınların ağırlıkta olduğu (%94,20) görülmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2023). Okul öncesi eğitim bölümünü tercih eden erkek okul öncesi öğretmen sayısının giderek artış göstermesi okul öncesi eğitime olumlu katkı sağlayacaktır (Sak vd., 2015). Ağgöl Yalçın ve diğerleri (2017) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi kurum yöneticilerinin daha çok erkek okul öncesi öğretmenlerinden oluştuğu göz önünde bulundurulduğunda erkek okul öncesi öğretmenlerinin yönetici statüsünde çalışmayı tercih ettikleri görülmektedir. Sınıfta çalışan erkek okul öncesi öğretmenlerinin kadın meslektaşlarına kıyasla psikolojik iyi oluşun alt boyutlarından olumlu kişiler arası ilişkiler ve yaşam doyumu boyutunda mesleki doyumun bu durumda olumsuz etkilenebileceği ve bu sebeple psikolojik iyi oluşlarının daha düşük seviyede olduğu düşünülebilir. Ayrıca, Sak ve diğerleri (2023) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyeti ile psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulgusu bu çalışmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının yaşlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği, yaş gruplarına bakıldığında 23-34 yaş aralığındakiler ile 41-48 yaş aralığındakilere göre 35-40 yaş arasındakilerin psikolojik iyi oluşu daha yüksektir. 35-40 yaş arasında olanların kişisel yaşam deneyimlerinin 23-34 yaşa göre daha çok olması, kendini kabul edebilme yeterliliğinin ve kişisel

gelişimin daha ilerlemiş olması şeklinde yorumlanabilir. 41-48 yaş arasındakilerle karşılaştırıldığında ise değişim ve doyum alma isteklerinin devam ettiğini, kendi öznel yaşamlarında da tamamlanmamış yaşam görevlerinin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları mesleki kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Araştırmada ulaşılan bulgunun tersi olarak Royer ve Moreau (2016) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının meslekteki ilk 5 yıldan sonra düştüğü, 20 yıldan sonra tekrar yükseldiği belirtilmiştir. Aynı bulgular bu araştırmadaki öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarının yaşa göre ele alınan alt problemde olan öğretmen yaş aralığına benzerlik gösterse de mesleki kıdem belirleyici olmamıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği, ön lisans mezunu olan okul öncesi öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarının lisans mezunu olan öğretmenlerin psikolojik iyi oluşundan daha yüksektir. Sak ve diğerleri (2023) tarafından yapılan çalışmanın bulgularına göre okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Şahin-Sak ve diğerlerinin (2019) okul öncesi öğretmenlerinin mesleğe ilişkin tutumları üzerine yaptığı çalışma bulgularında ön lisans mezunu olan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutumları daha yüksek çıkmıştır. Bireyin yaşamının büyük bir zamanını geçirdiği meslek yaşantısında olumlu bir tutuma sahip olmak psikolojik iyi olma halini de olumlu etkileyecektir. Bu sebeple araştırma sonucundaki bulgu alanyazınla paralellik göstermektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının kadrolu, sözleşmeli, ücretli olarak çalışma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Öğretmenlerin çalışma durumlarının değil çalışma koşullarının psikolojik iyi oluş üzerinde belirleyici olduğu düşünülmektedir. Alanyazında psikolojik iyi oluş ile bu değişkenlerin ilişkisini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları eğitim verdikleri yaş grubuna göre anlamlı farklılık göstermiştir. 5 yaş grubuna eğitim veren okul

öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşunun, 5-6 karma yaş ile 6 yaş grubuna eğitim veren öğretmenlerin psikolojik iyi oluşundan daha yüksek olduğu görülmüştür. Şahin-Sak ve diğerleri (2019) tarafından yapılan çalışmada 6 yaş grubu öğretmenlerinin mesleki tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Mesleki tutumlarının yüksek olması ile yeterlilik duygularının da yüksek olabileceği ve bunun da öğretmenlerin psikolojik iyi oluşunu olumlu etkileyeceği düşünülebilir. 5-6 yaş grubu öğretmenlerin karma grup ile çalışması farklı gelişim özellikleri gösteren öğrencilere zaman ayırması gerekmektedir. Yaş grubu ve gelişim dönemi değiştikçe öğretmenin sınıf içi performansı ve verimi buna bağlı olarak değişebilmektedir. 6 yaş grubu ilkokula hazırlık grubu olduğundan öğretmenlerin müfredat içeriği daha yoğun olacağından sınıf içi performanslarının da buna bağlı olarak etkilendiği düşünülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının bağımsız anaokulu/ anasınıfı gibi çalıştıkları okul türüne göre anlamlı farklılık gösterdiği, bağımsız anaokulunda çalışan okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşu daha yüksektir. Öğretmenlerin çalışma koşullarının iyi olmasının psikolojik iyi oluşları üzerinde olumlu etki sağladığı söylenebilir. Bağımsız anaokulları fiziki imkanları daha gelişmiş, öğrenme merkezlerinin her birine yer verilen, sınıf dışı etkinliklerin uygulanabildiği okullardır. Bu durumun öğretmenlerin okul ortamındaki ve sınıf içindeki verimini etkilediği düşünülmektedir. Grant ve diğerleri (2019) ile Jeon ve diğerleri (2018) tarafından yapılan araştırmalarda da benzer olarak çalışma koşulları olumlu olan öğretmenlerin psikolojik iyi oluşunun yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarının çalıştıkları sektöre (özel okul/devlet okulu) göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu durumda öğretmenlerin psikolojik iyi oluşunu etkileyen faktörlerden çalışma koşullarının, sınıf mevcutlarının, bağımsız anaokulu veya anasınıfı olmasının sektörden bağımsız olması ve bu sebeple özel veya devlet okulu olup olmadığına bakılmaksızın okulun imkanlarının, öğretmenin çalışma ortamından memnuniyetinin belirleyici olduğu söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları sınıflarındaki çocuk sayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Sınıfında 26 ve üstü sayıda çocuk

bulunan öğretmenlerin psikolojik iyi oluşu daha düşüktür. Jeon ve diğerlerinin (2018) yaptığı çalışmada çalışma koşullarının öğretmenlerin psikolojik iyi oluşu üzerindeki etkisi bu bulgu için de geçerlidir. Daha önce yapılan araştırmalarda sınıftaki öğrenci sayısının az olmasının hem öğretmen hem de öğrenci için olumlu etkisi olduğu görülmüştür (Jambunathan ve Caulfield, 2008; Özkubat, 2013; Sak vd., 2016). Sınıftaki öğrenci sayısı arttıkça öğretmenin sınıf içi sorumluluğu ve iş yükü artmaktadır. Kalabalık sınıflarda etkinlikleri gerçekleştirmek daha çok zaman almaktadır. Bireysel etkinliklerde öğrenciyi ayırdığı zamanı verimli kullanması gerekmektedir. Öğrenci sayısının fazla olmasının öğretmenin psikolojik iyi oluşunu olumsuz etkileyebileceği düşünülebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları çalıştıkları statüye (öğretmen/uzman öğretmen/baş öğretmen) göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Öğretmenin çalıştığı statü öğretmen, uzman öğretmen ve baş öğretmen şeklinde farklılaşsa da yapılan iş ve görevler aynı olduğundan statünün öğretmenlerin psikolojik iyi oluşunu anlamlı bir şekilde etkilemediği düşünülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşu ile ebeveynlerinin psikolojik iyi oluşları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Çocuğun psikolojik iyi oluşu arttıkça ebeveynin psikolojik iyi oluşu da artmakta, ebeveynin psikolojik iyi oluşu arttıkça çocuğun da psikolojik iyi oluşu artmaktadır. Atan'ın (2020) ve Taştüner'in (2021) yaptığı çalışmalarda da ebeveyn ile çocuğun psikolojik iyi oluşu arasında aynı ilişki çıkmış ve ebeveynin psikolojik iyi oluşunun çocuğun psikolojik iyi oluşunu yordadığı sonucuna ulaşmıştır. Atabey (2017), Kındıroğlu ve Yaşar Ekinci (2019) tarafından yapılan çalışmalarda ebeveynin psikolojik iyi oluşu arttıkça çocuktaki olumsuz davranışların azaldığı görülmüştür. Karaş (2021) ile Köseoğlu'nun (2022) yaptığı çalışmalarda da benzer şekilde ebeveynin psikolojik iyi oluşunun yüksek olması durumunda çocuğun olumlu mizaç özelliklerine ve olumlu becerilere sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durumda çocuğun psikolojik iyi oluşunun desteklenmesi için ebeveynin psikolojik iyi oluş halini arttıracak çalışmaların ve politikaların yürütülmesinin önemli olduğu görülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluşu ile öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Atan (2020) ve Narea ve diğerleri (2021) yaptıkları çalışmalarda okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş halinin çocuğun psikolojik iyi oluşunu yordadığı görülmüştür. Bu araştırmada okul öncesi dönem çocuğunun psikolojik iyi oluşu üzerinde ebeveynin psikolojik iyi oluşunun daha etkili ve belirgin olduğunu göstermektedir. Ayrıca çocuğun psikolojik iyi oluşu ile öğretmenin psikolojik iyi oluşu arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmekte ve bu durum öğretmenin psikolojik iyi oluşunda öğrenci dışındaki diğer etmenlerin (sosyal çevre, okul ortamı, yaşam doyumu, öz yeterlik, kişisel gelişim) daha etkili olabileceğini gösterebilir. Bu durumda çocuğun ve öğretmenin kendi öznel yaşamlarına, ayrı bir sosyal çevreye ve bireysel farklılıklara sahip olması gibi değişkenlerin göz önünde bulundurulmasının önemli olduğunu göstermektedir.

Öneriler

Bu bölümde uygulayıcılara ve araştırmacılara aşağıdaki öneriler sunulabilir:

Uygulayıcılara yönelik. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik iyi oluş hali okul öncesi eğitim alma süreci ile ilişkili olduğundan çocukların psikolojik iyi oluş halini arttırmak için okul öncesi eğitime erken yaşta başlamaları önerilmektedir. Erken yaşta okul öncesi eğitime başlayan çocuklar bilişsel beceriler, sosyal biliş, güçlü ve sağlıklı kişiler arası ilişkiler, öz düzenleme becerisi, bağımsız hareket edebilme (özerk olma) becerisini daha erken yaşta kazanacaktır. Bu durum erken çocukluk döneminden itibaren psikolojik iyi olma hali için bir temel oluşturacaktır.

Ailelerin sosyo-ekonomik durumları hem çocukların psikolojik iyi oluşu üzerinde hem de kendi psikolojik iyi oluşları üzerinde etkili olduğundan ailelerin maddi yeterliliklerini arttıracak politikaların geliştirilmesi, ülke genelinde iş istihdamının büyütülerek işsizliğin azaltılması, işsizlik yaşayan bireylerin sağlık sigortalarının kapsamının genişletilmesi ve ailelere ödenen maddi destek ödeneklerinin artırılması ruhsal olarak sağlıklı bireyler yetişmesine katkı sağlayacaktır.

Bireyin yaşamının temellerinin atıldığı ilk yıllarda erken çocukluk eğitimi almasının hayati önemi aşikardır. Okul öncesi eğitimi sağlıklı ve mutlu nesiller yetiştirmek adına eğitim sürecinin ilk basamağıdır. Tüm çocukların okul öncesi eğitiminden faydalanması için fırsat eşitliği sunmak adına ailelere okul öncesi eğitim fonu ayrılarak maddi destek sağlanması eğitim masraflarının karşılanmasına yönelik düzenlemeler önerilmektedir.

Evli olan ebeveynlerin psikolojik iyi oluşunun boşanmış ebeveynlerin psikolojik iyi oluşundan daha yüksek olması boşanmış ebeveynlere boşanma süreci ve sonrasında psikolojik destek mekanizmalarının sağlanması ve resmî kurumlar tarafından verilen aile danışmanlığı hizmetinin yaygınlaşması önemlidir.

Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş halini artırmak için çalışma ortamlarının iyileştirilmesi önemlidir. Sınıf mevcutlarının düzenlenmesi, sınıflar arası öğrenci dağılımının eşit yapılması, okul öncesi eğitim kurumlarının yaygınlaşması çalışma koşullarını olumlu etkileyecektir. Son yıllarda sayıca artırılan okul öncesi eğitim kurumlarının tamamının bağımsızlaştırılması önemlidir. Halihazırdaki anasınıflarının fiziki ortamlarının, materyal ve donanım ihtiyaçlarının tespit edilerek fiziki olarak da bağımsız anaokullarına dönüştürülmesi gerekmektedir.

Araştırmacılara yönelik. Okul öncesi dönemle ilişkili psikolojik iyi oluş konusunda yapılacak araştırmalarda araştırmacılara;

1. Erken çocukluk döneminden başlayarak çocukların psikolojik iyi oluşunu destekleyecek müfredatların geliştirilmesi,
2. Erken çocukluk dönemi itibariyle psikolojik iyi oluşu arttıracak etkenlerin tespit edilerek iyi oluş uygulamalarının yaygınlaştırılması,
3. Çocukların psikolojik iyi oluşu üzerinde akran ilişkilerinin etkisi üzerinde deneysel çalışmalar yapılarak psikolojik iyi oluş ile okul ortamı ve arkadaş ilişkilerinin incelenmesine yönelik araştırmalar yapılması,
4. Erken çocukluk döneminde özel eğitim öğrencilerinin ve ailelerinin psikolojik iyi oluşuna yönelik çok boyutlu araştırmalar yapılması,

5. Erkek okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarını etkileyen değişkenlerin derinlemesine incelenmesine yönelik araştırmalar yapılması önerilmektedir.

Kaynaklar

- Açar, D., Elmas, B., Dilbilir, Y. & Demiralp, C. (2021). Çocuklarda beslenme sürecinde annelerin tutumları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 4(8), 88-103.
- Ağgöl Yalçın, F., Yalçın, M. & Macun, B. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde öğretmen cinsiyeti ile ilgili görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 693-710.
- Akdoğan, A. & Polatçı, S. (2013). Psikolojik sermayenin performans üzerindeki etkisinde iş aile yayılımı ve psikolojik iyi oluşun etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 273-293.
- Akpakır, Z. (2020). *An examination of the relationship between self-concept and attachment pattern of 5-6 years old children and selftheory, psychological well-being of mothers*. Bahçeşehir University: Master's thesis.
- Aksel, B. (2018). *0-6 yaş arası çocuğu olan annelerin psikolojik iyi oluşlarının öznel iyi oluş, öğrenilmiş güçlülük ve algılanan sosyal destek açısından yordanması*. Maltepe Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Atabey, D. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının problem davranışları ile ebeveynlerinin öznel iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(25), 131-148.
- Atan, A. (2020). *5-6 yaş çocuklarda psikolojik iyi oluş: Bir model önerisi ve ebeveynler ile öğretmenlerin kişilik tipleri, ego durumları ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin yordayıcı rolü*. Pamukkale Üniversitesi: Yayınlanmamış doktora tezi.
- Aydın, B. (2010). *Çocuk ve ergen psikolojisi*. Nobel Yayın.
- Belete, G. Y. (2021). Impacts of social protection programmes on children's resources and wellbeing: Evidence from Ethiopia. *Child Indicators Research*, 14(4), 681-712. <http://doi.10.1007/s12187-020-09771-3>
- Ben-Arieh, A., Casas, F., Frones, I. & Korbin, J. E. (2014). Multifaceted concept of child well-being. *Handbook of child well-being: Theories, methods and*

policies in global perspective. Springer Science. https://doi.10.1007/978-90-481-9063-8_134

Berber-Çelik, Ç. (2018). Bağlanma stilleri, psikolojik iyi oluş ve sosyal güvende hissetme: aralarındaki ilişki ne? *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25), 27-40.

Berger, E., Quinones, G., Barnes, M. & Reupert, A. (2022). Early childhood educators' psychological distress and wellbeing during the COVID-19 pandemic. *Early Childhood Research Quarterly*, 60, 298-306.

Blakemore, S.J. & Frith, U. (2005). *The learning brain: Lessons for education*. Blackwell Publishing.

Bozgün, K. & Pekdoğan, S. (2017). Öğretmen adaylarının çocukluk çağı örselenmeleri ile psikolojik iyi olmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(4), 111-126.

Bradburn, N. M. (1969). *The structure of psychological well-being*. Aldine Publishing Company.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (29.Baskı). Pegem Akademi.

Byun, S., Zhao, X., Buettner, C.K., Chung, S.A. & Jeon, L. (2022). Early childhood teachers' psychological well-being and responsiveness toward children: A comparison between the U.S. and South Korea. *Teaching and Teacher Education*, 114, 103705.

Cevizci, A. (2013). *Paradigma felsefe sözlüğü*. Paradigma Yayıncılık.

Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The psychology of optimal experience*. Harper & Row.

Çalık, M. (2022). Korona günlerinde masal terapinin çocukların sosyal duygusal iyi oluş ve psikolojik sağlamlıkları üzerine etkisi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 5(9), 39-48.

- Çelik, H. R. (2021). *5-6 yaş çocuklarının okula uyum ile öğrenme davranışları ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Pamukkale Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Deci, E.L. & Ryan, R.M. (2008). Hedonia, eudaimonia and well-being: An introduction. *Journal of Happiness Studies*, 9, 1-11.
- Deles, B. & Sarp, N. (2021). Investigation of the correlation between childhood trauma, psychological well-being, and altruistic fear of crime of mothers with children aged three to six years. *Research in Pedagogy*, 11(1), 124-136. <https://doi.10.5937/IstrPed2101124D>
- Demir, R. & Türk, F. (2020). Pozitif psikoloji: Tarihçe, temel kavramlar, terapötik süreç, eleştiriler ve katkılar. *Uluslararası Akademik Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 108-125.
- Diener, E. (1994). Assessing subjective well-being: Progress and opportunities. *Social Indicators Research*, 31(2), 103-157.
- Diener, E. & Biswas-Diener, R. (2008). *Happiness: Unlocking the mysteries of psychological wealth*. Blackwell Publishing. <https://doi.org/10.1002/9781444305159>
- Diener, E., Suh, M. E. & Oishi, S. (1997). Recent findings on subjective well-being, *Indian Journal of Clinical Psychology*, 24(1), 25-41
- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., Oishi, S. & Biswas-Diener, R. (2009). New measures of well-being: Flourishing and positive and negative feelings. *Social Indicators Research Series*, 39, 247-266.
- Dünya Sağlık Örgütü (2022). *World mental health report: Transforming mental health for all*. World Health Organization. Erişim adresi: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240049338>
- Ebrahimi, A.A., Abedi, A., Yarmohammadian, A. & Faramarzi, S. (2016). Effectiveness of queen's parenting program on psychological well-being of pre-school children with neuropsychological/developmental learning disabilities. *Modern Applied Science*, 10(4), 179-188.

- Erata, F. & Özbey, S. (2020). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların psikolojik sağlamlık düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Pearson Journal of Social Sciences & Humanities*, 5(9), 125-151.
- Erdem, E. (2017). *Okul öncesi eğitime devam eden 4-5 yaşındaki çocukların yılmazlık özellikleri ve yılmazlığı destekleyici faktörlerin incelenmesi*. Gazi Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Eser, B. (2023). Erken çocukluk döneminde iyi oluş ve pozitif düşünme. Ç. Gür (Ed.) *Bebeklikten ergenliğe iyi oluş* (2. Baskı) içinde (s.99-124). Anı Yayıncılık.
- Fane, J., MacDougall, C., Jovanovic, J., Redmond, G. & Gibbs, L. (2020). Preschool aged children's accounts of their own wellbeing: Are current wellbeing indicators applicable to young children? *Child Indicators Research*, 13, 1893-1920. <https://doi.10.1007/s12187-020-09735-7>
- Fernandez Ruiz, M. R. (2021). Pandemic natives, pandemic immigrants: effects of COVID-19 confinement on the wellbeing of children in preschool education. *European Early Childhood Education Research Journal*, 29(6), 959-971.
- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *Am Psychol*, 56(3), 218-226.
- Freud, S. (1955). *From the history of an infantile neurosis. The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud, Volume XVII (1917–1919): An infantile neurosis and other works*. Random House.
- Freud, S. (1975). *Psikanaliz üzerine*. Koza Yayınları.
- Geng, Y. & He, L. (2022). Gender differences in children's psychological well-being in mainland China: Risk and protective factors. *Applied Research in Quality of Life*, 17, 2743-2763. <https://doi.org/10.1007/s11482-021-09986-8>

- George, D. & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update* (10a ed.). Pearson.
- Grant, A., Jeon, L. & Buettner, C. K. (2019). Relating early childhood teachers' working conditions and well-being to their turnover intentions. *Educational Psychology, 39*(3), 294-312.
- Güngör, A. (2017). Eğitimde pozitif psikolojiyi anlamak. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 15*(2), 154-166.
- Güngör, A. (2023). *60-72 aylık çocukların duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Pamukkale Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Gür, Ç. (2021). Pozitif düşünme. Ç. Gür (Ed.), *Okul öncesi eğitimde pozitif düşünme ve etkinlik örnekleri içinde* (s. 1-13). Anı Yayıncılık.
- Gürsu, O. & Ay, Y. (2019). Pozitif psikoloji: Mutluluğun ve insanın güçlü yönlerinin bilimi. *Türk Akademik Araştırmalar Dergisi, 4*(4), 655-660.
- Handa, S., Martorano, B., Halpern, C., Pettifor, A. & Thirumurthy, H. (2014). The impact of the Kenya CT – OVC on parents' wellbeing and their children. *UNICEF Office of Research*, [<https://www.siecon.org/sites/siecon.org/files/oldfiles/uploads/2014/10/Martorano-et-al.-369.pdf>], Erişim tarihi: 02.01.2024.
- Jackson, A.P., Preston, K. S.J. & Thomas, K. A. (2013). Single mothers, nonresident fathers, and preschoolers' socioemotional development: Social support, psychological well-being, and parenting quality. *Journal of Social Service Research, 39*(1), 129-140. <https://doi.org/10.1080/01488376.2012.723241>
- Jambunathan, S. & Caulfield, M. (2008). Developmentally appropriate practices in Asian Indian early childhood classrooms. *Early Child Development and Care, 178*(3), 251–258.
- Jeon, L., Buettner, C.K. & Grant, A.A. (2018). Early childhood teachers' psychological well-being: exploring potential predictors of depression,

stress, and emotional exhaustion. *Early Education and Development*, 29(1), 53-69.

Karaş, Z. (2021). *Okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin mizaçları, ebeveynlerinin duygusal zekâları ve psikolojik iyi oluşlarıyla ilişkisi*. Trabzon Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

Kasapoglu, K. & Didin, M. (2019). Life skills as a predictor of psychological well-being of pre-service pre-school teachers in Turkey. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 6(1), 70-85, <https://doi.org/10.33200/ijcer.544232>

Kaye-Tzadok, A., Kim, S.S. & Main, G. (2017). Children's subjective well-being in relation to gender — What can we learn from dissatisfied children? *Children and Youth Services Review*, 80, 96-104. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2017.06.058>

Keyes, C.L.M., Shmotkin, D. & Ryff, C.D. (2002). Optimizing well-being: the empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 1007- 1022.

Kheraa, G., Yelisettyb, R. C., Spencec, G. M., AlAhbabid, W. D. M. H. & Dadziee, V. B. (2023). Impact of the COVID-19 pandemic on the well-being of preschoolers: A parental guide. *Heliyon*, 9, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e14332>

Kındıroğlu, Z. & Yaşar Ekici, F. (2019). Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocukların sosyal yetkinlik ve davranışları arasındaki ilişki. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 138-157.

Kiyayi, S., Aali, A. & Nikkhoo, F. (2021). Does the educational environment affect the psychological well-being of preschool children? Analysis of the role of discipline. *Positive Psychology Research*, 8(1), 15-32. Özet erişim adresi: [\[https://pppls.ui.ac.ir/article_26538.html?lang=en\]](https://pppls.ui.ac.ir/article_26538.html?lang=en)

Kocaman, E.N. (2019). *Bir grup yetişkinde umut ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi*. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

- Köseoğlu, B. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarının mizaç özellikleri ile ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve dayanıklılıkları arasındaki ilişki. İstanbul Okan Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Liu, Y., Li, R., Jin, Z., Wu, X. & Wang, W. (2022). Psychological empowerment and professional well-being of Chinese kindergarten teachers: The mediating effect of professional pressure. *Journal of Psychology in Africa*, 32(1), 7-14.
- Loudghiri, K., Fazouane, A. & Zaoujal, N. (2021). The well-being of children in Morocco: What barriers? *Child Indicators Research*, 14, 2285-2324
- Maslow, A.H. (1954). *Motivation and personality*. Harper.
- McMullen, M. B., Lee, M.S.C., McCormick, K. I. & Choi, J. (2020). Early childhood professional well-being as a predictor of the risk of turnover in childcare: A matter of quality. *Journal of Research in Childhood Education*, 34(3), 331-345.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2023). *Millî Eğitim istatistikleri, örgün eğitim 2022/2023*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Mondi, C.F. & Reynolds, A.J. (2021). Psychological well-being in midlife following early childhood intervention. *Development and Psychopathology*, 1-26. <https://doi:10.1017/S0954579421001528>
- Nankinga, O., Kwagala, B., Misinde, C. & Walakira, E. (2022). Childcare arrangements and wellbeing of children of employed women in central Uganda. *Child Indicators Research*, 15(1), 179-197.
- Narea, M., Treviño, E., Caqueo-Urizar, A., Miranda, C. & Gutiérrez-Rioseco, J. (2021). Understanding the relationship between preschool teachers' well-being, interaction quality and students' well-being. *Child Indicators Research*, 15, 533-551. <https://doi.org/10.1007/s12187-021-09876-3>
- National Scientific Council on the Developing Child, (2007). A science-based framework for early childhood policy. Harvard University: Centre on the Developing Child.

- Nickerson, A. B. & Nagle, R. J. (2005). Parent and peer attachment in late childhood and early adolescence. *The Journal of Early Adolescence*, 25(2), 223–249. <https://doi.org/10.1177/0272431604274174>
- Nyysönen, M. (2022). *Children's and early childhood educators' wellbeing as fundamental factors of child-centered pedagogical planning*. University of Helsinki: Master's thesis.
- Odabaş, U. K. (2019). Eudaimonia'nın Sokratik görünümü: Erdem bilgidir ve hiç kimse bilerek kötülük yapmaz. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 93-102.
- OECD, (2021). Measuring what matters for child well-being and policies. *OECD Publishing*, Erişim adresi: [https://www.oecd-ilibrary.org/sites/e82fded1-en/1/3/1/index.html?itemId=/content/publication/e82fded1-enve_csp_df18d16ca2230889513b2ae49a0c5f2bveitemIGO=oecdveitemContentType=book]
- Özbey, S., Erata, F. & Yavuz, K. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarında iyi oluş ve psikolojik sağlamlık: Değer davranışlarının ve özdüzenleme becerilerinin yordayıcı etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 20(44), 351-383.
- Özen, Y. (2010). Kişisel sorumluluk bağlamında öznel ve psikolojik iyi oluş (Sosyal psikolojik bir değerlendirme). *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi (DÜSBED)*, 4, 46-58.
- Özkubat, S. (2013). Okul öncesi kurumlarında eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve donanım. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 58-66.
- Peterson, C. & Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification*. Oxford University Press: American Psychological Association.
- Randall, K., Ford, T. G., Kwan, K., Sisson, S.S., Bice, M.R., Dinkel, D. & Tsotsoros, J. (2021). Physical activity, physical well-being, and psychological well-being: Associations with life satisfaction during the covid-19 pandemic among early childhood educators. *Environmental*

- Royer, N. & Moreau, C. (2016). A survey of Canadian early childhood educators' psychological wellbeing at work. *Early Childhood Education Journal*, 44, 135-146.
- Ryan, R. & Deci, E. (2000). Self – determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development and well- being. *American Psychologist*, 55(1), 68- 78.
- Ryberg, R., Wiggins, L., Moore, K. A., Daily, S., Piña, G. & Klin, A. (2022). Measuring state-level infant and toddler well-being in the United States: Gaps in data lead to gaps in understanding. *Child Indicators Research*, 15, 1063-1102, <https://doi.org/10.1007/s12187-021-09902-4>
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(6), 1069-1081.
- Ryff, C. D. & Keyes, C. L. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719–727.
- Sak, R., Kızılkaya, G., Yılmaz, Y. & Dereli, M. (2015). Çocukların bakış açısıyla erkek ve kadın okul öncesi öğretmenleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 142-162.
- Sak, R., Skutil, M., Şahin-Sak, İ. T., Zikl, P., Nas, E. & Herynková, M. (2023). Czech and Turkish preschool teachers' compassion and psychological well-being. *Early Childhood Education Journal*. doi.org/10.1007/s10643-023-01505-8
- Sak, R., Tantekin Erden, F. & Morrison, G. S. (2016). Child-centred education: Preschool teachers' beliefs and self-reported practices. *Early Child Development and Care*, 186(8), 1185-1202.
- Sando, O. J., Kleppe, R. & Sandseter, E. B. H. (2021). Risky play and children's well-being, involvement and physical activity. *Child Indicators Research*, 14, 1435-1451, <https://doi.org/10.1007/s12187-021-09804-5>

- Sargin, N. (2008). Okul öncesi dönemde ruh sağlığı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 177-183
- Sargin, N. (2012). *Çocuklarda ruh sağlığı*. Eğitim Yayınevi.
- Seligman, M. E.P. (2012). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and wellbeing*. Random House.
- Seligman, M.E.P. & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology. *American Psychologist*, 55(1), 5-14.
- Seligman, M.E.P., Ernst, R.M., Gillham, J., Reivich, K. & Linkins, M. (2009). Positive education: Positive psychology and classroom interventions. *Oxford Review of Education*, 35(3), 293-311. <https://doi.org/10.1080/03054980902934563>
- Sezgin Selçuk, G. (2019). Tarama yöntemi. H. Özmen & O. Karamustafaoğlu (Ed.), *Eğitimde araştırma yöntemi* (2.Baskı) içinde (s. 139-162). Pegem Akademi.
- Shonkoff, J. & Phillips, D. A. (2000). (Eds.). *From neurons to neighborhoods: The science of early childhood development*. National Academy Press.
- Silva, B.N.S., Martins, B.G., Campos, L.A., Marôco, J. & Campos, J.A.D.B. (2023). Subjective wellbeing of preschool children. *Public Health*, 11:1156755, 1-10. <https://doi:10.3389/fpubh.2023.1156755>
- Soysal, A. Ş., Bodur, Ş., İşeri, E. & Şenol, S. (2005). Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri*, 8, 88-99.
- Sönmez, S. & Ceylan, B. (2016). Teachers' perceptions of well-being and involvement in preschool children. *Early Child Development and Care*, 187(1), 35-44, doi.org/10.1080/03004430.2016.1150272
- Suldo, S. M. & Fefer, S. A. (2015). Parent-child relationships and well-being. C. Proctor & P.A. Linley (Eds.) *Research, applications, and interventions for children and adolescents* (pp. 131-147). Springer.
- Street, M. (2020). Benefits and limitations of eliciting the well-being views of two-four year olds living in a low-income area in England. *Child Indicators Research*, 14, 661-680, <https://doi.org/10.1007/s12187-020-09773-1>

- Şahin-Sak, İ. T., Sak, R. & Tuncer, N. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 12(2), 819-841, doi.org/10.30831/akukeg.454844
- Uçar-Çabuk, F. (2023). The relationship between earthquake anxiety and the wellbeing of mothers with preschool children after the February 6 earthquake in Turkey, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 8(22), 1251-1267, doi.org/10.35826/ijoecc.737
- Taştüner, M. (2021). *Covid-19 pandemi sürecinde 3-6 yaş çocuklarının sosyal duygusal sağlık ve psikolojik iyi oluş durumlarının incelenmesinde okul öncesi öğretmenleri ve ebeveynlerinin görüşleri*. Üsküdar Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Telef, B. B. (2011, Ekim). *Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOO): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması (Sözlü Sunum)*. 11. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Selçuk-İzmir, Türkiye.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOO): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 374-384.
- Tuncer, M. (2020). Nicel araştırma desenleri. B. Oral & A. Çoban (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (s. 205-228). Pegem Akademi.
- Türen, Ş. & Kuru, N. (2023). Awareness of preschool teachers on the concept of well-being. *Asian Journal of Instruction*, 11(Special Issue), 18-37.
- Vukasović, T. & Bratko, D. (2015). Heritability of personality: A meta-analysis of behavior genetic studies. *Psychological Bulletin*, 141(4), 769–785. <https://doi.org/10.1037/bul0000017>
- Wu, S.L., Abdullah, R. & Mofrad, S. (2012). Association between children's age, numbers of siblings and mental health. *Asian Social Science*, 8(13), 95-98. <http://dx.doi.org/10.5539/ass.v8n13p95>

Yan, Z., Wang, Z., Meng, Q., Wang, Y. & Liu, Y. (2022). Sustainable development mechanism in rural kindergartens: The relationships among enabling organizational structure, kindergarten directors' leadership and early childhood teachers' well-being, *Sustainability*, 14, 14414, <https://doi.org/10.3390/su142114414>

Yazgan İnanç, B. & Yerlikaya, E. E. (2012). *Kişilik kuramları* (6. Baskı). Pegem Akademi.

Yörükoğlu, A. (2008). *Çocuk ruh sağlığı* (29. Basım). Özgür Yayınları.

EK-A: Etik Komisyonu Onay Bildirimi

Evrak Tarih ve Sayısı: 25.10.2022-11890

	<p style="text-align: center;">T.C. VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLERİ YAYIN ETİK KURUL BAŞKANLIĞI</p> <p style="text-align: center;">ETİK KURUL KARARLARI</p>
TOPLANTI TARİHİ: 24.10.2022 OTURUM SAYISI: 2022/22 TOPLANTIDA ALINAN KARAR SAYISI: 17	Sayfa: 01/17

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Yayın Etik Kurulu'nun 24.10.2022 tarihinde saat 10.00' da zoom üzerinden Prof. Dr. Orhan DENİZ başkanlığında online yapmış olduğu toplantıda aşağıdaki ek kararı almıştır:

KARAR NO 2022/22-01. Danışmanlığını Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Ramazan SAK'ın yapmış olduğu, yüksek lisans öğrencisi Şebnem Berivan ÖZCAN'a ait, "Okul Öncesi Dönem Çocuklarının, Ebeveynlerinin ve Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının İncelenmesi" adlı tez çalışmasında kullanılacak olan anket ve ölçekler incelenmiş olup, söz konusu araçların ilgili kişilere uygulanmasında Sosyal ve Beşeri Etik Kuralları ve İlkeleri çerçevesinde herhangi bir sakınca olmadığına toplantıya katılan üyelerin oy birliğiyle karar verilmiştir.

	BAŞKAN Prof. Dr. Orhan DENİZ Edebiyat Fakültesi	
ÜYE Prof. Dr. Mehmet Şirin ÇINAR İlahiyat Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Gülsen BAŞ Edebiyat Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Zafer KANBEROĞLU İktisadi ve İd. Bil. Fakültesi
ÜYE Prof. Dr. Zihni MEREY Eğitim Fakültesi	ÜYE Prof. Dr. Muhammet Cevat YILDIRIM Eğitim Fakültesi	

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=4575&eD=BSA8R83T96&eS=11890> adresinden yapılabilir.

EK-B: Etik Beyanı

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

08/01/2024

Şebnem Berivan ÖZCAN

EK-C: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu

	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimler Enstitüsü
LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU	
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimler Enstitüsü	
08/01/2024	
Tez Başlığı / Konusu	
Okul Öncesi Dönem Çocuklarının, Ebeveynlerinin ve Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluşlarının İncelenmesi” Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 112 sayfalık kısmına ilişkin, 08/01/2024 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 19 (on dokuz) dur.	
Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:	
<ul style="list-style-type: none"> - Kabul ve onay sayfası hariç, - Teşekkür hariç, - İçindekiler hariç, - Simge ve kısaltmalar hariç, - Gereç ve yöntemler hariç, - Kaynakça hariç, - Alıntılar hariç, - Tezden çıkan yayınlar hariç, - 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)	
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.	
Gereğini bilgilerinize arz ederim.	
08/01/2024 Şebnem Berivan ÖZCAN Adı, Soyadı, İmza	
Adı Soyadı : Şebnem Berivan ÖZCAN	
Anabilim Dalı : Temel Eğitim Ana Bilim Dalı	
Bilim Dalı : Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı	
Statüsü : Y. Lisans X	Doktora ☐
DANIŞMAN Doç. Dr. Ramazan SAK 08/01/2024	ENSTİTÜ ONAYI U Y G U N D U R ...../...../20.... Refik GÜRBÜZKOL Enstitü Sekreteri